

excepcional, sobre l'origen, el destí i el concepte de les operacions vinculades a les inversions regulades en aquesta Llei, en què intervinguin.

2. Les entitats bancàries andorranes han de comunicar al ministeri encarregat de les finances amb caràcter trimestral informació relativa als moviments de capitals en base agregada i ordenada per països d'origen i de destí.

3. Les entitats bancàries andorranes no poden executar cap de les operacions referides a l'article 4 d'aquesta Llei sense obtenir prèviament la informació a la qual es refereix l'apartat 1, i totes les persones que participin en les operacions estan obligades a facilitar-la.

Disposició transitòria

1. Les situacions individuals d'inversió anteriors a l'entrada en vigor de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, modificada per la Llei 36/2008, del 18 de desembre i per la Llei 93/2010, del 16 de desembre, són vàlides. En qualsevol cas, s'han de declarar al Registre d'Inversions Estrangeres.

2. Les inversions estrangeres formalitzades durant la vigència de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, modificada per la Llei 36/2008, del 18 de desembre i per la Llei 93/2010, del 16 de desembre, i que d'acord amb aquesta Llei s'han d'inscriure en el Registre d'Inversions Estrangeres disposen del termini d'un any per fer-ho.

3. Tenen la consideració d'inversions estrangeres i, per tant, estan subjectes a aquesta Llei les inversions de les societats andorranes que amb anterioritat a la vigència de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra, modificada per la Llei 36/2008, del 18 de desembre i per la Llei 93/2010, del 16 de desembre, tinguessin una participació estrangera en el seu capital, directa i indirecta, superior al 50 per cent. En qualsevol cas, s'han de declarar al Registre d'Inversions Estrangeres en el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

4. Les declaracions al Registre d'Inversions Estrangeres que s'efectuïn en mèrits de la present disposició transitòria

s'hi inscriuran amb la data d'efecte corresponent al de la respectiva adquisició.

Disposició derogatòria

Queden derogades l'Ordinació número 3 de Foment, relativa a les autoritzacions comercials a estrangers, del 25 de juny de 1976; la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra; la Llei 36/2008, del 18 de desembre, de modificació de la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres al Principat d'Andorra; l'article 9 de la Llei 93/2010, del 16 de desembre, de mesures de promoció de l'activitat econòmica i social, i de racionalització i d'optimització dels recursos de l'Administració, i qualsevol disposició de rang igual o inferior que s'oposi al que estableix aquesta Llei.

Disposició final primera

El Govern ha d'aprovar les disposicions de desenvolupament d'aquesta Llei i, en particular, els models oficials de sol·licitud d'autorització i de declaració en el Registre d'Inversions Estrangeres.

Disposició final segona

Sense perjudici del que estableix aquesta Llei, a partir de l'entrada en vigor de la Llei, els drets econòmics de les persones físiques estrangeres que vulguin dur a terme una activitat econòmica al Principat d'Andorra s'adquireixen amb l'obtenció de la residència al Principat definida a l'article 1 d'aquesta Llei.

Disposició final tercera

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà de ser publicada al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Casa de la Vall, 21 de juny del 2012

Vicenç Mateu Zamora
Síndic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell

Copríncep d'Andorra

François Hollande
President de la República Francesa

Copríncep d'Andorra

Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 21 de juny del 2012 ha aprovat la següent:

lleï 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte

Exposició de motius

I Justificació de la creació de l'impost general indirecte

La finalitat de la Llei de l'impost general indirecte que es presenta és regular i implantar, per primer cop en la història del Principat d'Andorra, aquesta figura tributària. Aquesta creació és una fita molt important en el procés de reforma fiscal iniciat amb la introducció dels nous impostos directes i que ha de portar a un sistema fiscal andorrà modern i equiparable al dels països del nostre entorn, tenint present les peculiaritats del nostre país i la seva estructura econòmica.

L'impost general indirecte grava la capacitat econòmica que es posa de manifest sempre que es produeix el consum final d'un bé o servei i, per tant, com a impost general sobre el consum esdevé un pilar fonamental en el camp de la imposició indirecta. La seva introducció permet substituir la gran majoria de les figures tributàries indirectes actualment vigents, que, de forma imperfecta durant els darrers anys, han intentat gravar el consum produït en el nostre territori. D'aquesta manera el marc de la imposició indirecta passa a ser més neutre i eficient per a les empreses i més just per als ciutadans.

La introducció d'un impost general indirecte implica l'assumpció dels principis generals de tributació sobre el consum aplicables a l'entorn geogràfic i econòmic més pròxim al Principat, en particular a la Unió Europea, i de fet arreu del món, on més de 130 països apliquen ja impostos sobre el valor afegit. Aquesta generalització es pot entendre pels importants avantatges que en termes de neutralitat i administració presenta davant d'altres formes alternatives de tributació del consum. L'impost general indirecte del Principat d'Andorra

segueix aquest camí, perquè a l'hora de la seva configuració s'ha tingut en compte l'experiència internacional, en particular de la Unió Europea i de la Directiva 2006/112/CE que harmonitza l'impost general indirecte dins la Unió Europea, però complementada amb la d'altres països que més recentment l'han introduït, amb la finalitat de tenir un sistema més neutre i senzill. Es crea una estructura impositiva indirecta més homogènia i comparable a la dels països de l'entorn geogràfic més pròxim al Principat, en concordança amb l'esmentada Directiva europea. Ara bé, els tipus de gravamen previstos, tant el general com els reduïts o l'incrementat, se situen en uns nivells molt inferiors als dels països del nostre entorn per tal de tenir present les necessitats de l'economia andorrana. En aquesta Llei totes les operacions estan sotmeses a un tipus de gravamen general d'un 4,5% excepte els productes i serveis de primera necessitat als quals s'aplica un tipus de gravamen *super* reduït del 0% o reduït de l'1% i un tipus incrementat del 9,5% aplicable als serveis bancaris i financers.

II Principis rectors i aspectes fonamentals de l'impost general indirecte

A l'hora de configurar l'impost general indirecte s'han pres en consideració els principis de la neutralitat, tant interior com internacional, de la simplicitat normativa i de l'equitat.

L'impost general indirecte s'aplica en totes les fases de producció i distribució dels béns i serveis, així com en les importacions de béns. Els encarregats de la seva aplicació són les empreses mitjançant el mecanisme de la repercussió, quedant el comprador obligat a suportar l'impost, i les empreses a ingressar les quotes repercutides en les liquidacions periòdiques de l'impost general indirecte. Com que l'impost només vol gravar el consum final, a l'hora de liquidar l'impost les empreses es poden deduir les quotes d'impost suportat en les seves compres de manera que en cada fase es recapta l'impost corresponent al valor afegit en la dita fase. Com a resultat, l'impost és neutral per a les empreses, tot i que juguen un paper fonamental en

el seu funcionament, ja que són obligats tributaris.

Aquesta neutralitat és consubstancial a l'impost general indirecte, que grava el consum final i no els consums intermedis, i només es pot assolir mitjançant l'estimació directa del valor afegit. Per tant, les quotes suportades pels consumidors coincidiran amb la recaptació obtinguda per l'Administració, sense que es produeixin discrepàncies entre dues quanties ni rendes fiscals que trenquen la neutralitat de l'impost i, a més, tot sovint s'allunyen de la realitat econòmica. De manera automàtica, les liquidacions de l'impost s'adaptaran a l'evolució del cercle econòmic. Aquestes característiques representen sens dubte una important millora respecte als impostos indirectes actualment en vigor i que l'impost general indirecte substitueix.

L'impost general indirecte també és neutral des de la perspectiva internacional, en aplicar-se el principi de tributació en destí que és el que impera en el funcionament del comerç internacional. Per aquesta raó, l'impost grava també les importacions de béns realitzades en el territori del Principat, de tal manera que la càrrega suportada pels productes que es consumiran en territori andorrà és la mateixa que la que suporten els béns produïts internament. Igualment, per assolir la neutralitat internacional es declaren exempts les exportacions de béns, a l'hora que l'empresari exportador pot recuperar totes les quotes de l'impost suportades en les seves compres.

El principi de la simplicitat normativa s'ha tingut molt present a l'hora de configurar l'impost amb la finalitat que la seva aplicació sigui el més simple possible tant per a les empreses -obligats tributaris- com per el Ministeri encarregat del les finances responsable de la seva recaptació i control. Per aquesta raó, no existeix cap exempció fora de les que tenen caràcter tècnic per a les operacions de comerç internacional, fet que a la vegada permet que les empreses puguin recuperar la totalitat de les quotes de l'impost suportades sense haver d'entrar en el càlcul de complicats mecanismes per conèixer la part de les quotes suportades que serien deduïbles. A més, d'aquesta forma es garanteix la neutralitat de l'impost per a les empreses

i s'evita que es converteixi en un cost amagat i distorsionador.

L'impost general indirecte del Principat, en consonància amb la seva naturalesa i abast, grava tots els consums de béns i serveis, fins i tot d'aquells que per les seves característiques resulta més difícil determinar-ne el valor afegit. Per aquesta raó, a més del règim general de funcionament es preveu un règim especial simplificat, voluntari, el qual vol reduir les obligacions de les empreses que s'adhereixin al mateix.

III Estructura de l'impost general indirecte

La Llei de l'Impost general indirecte està estructurada en tretze capítols i 83 articles. En el capítol primer s'estableix la naturalesa i l'àmbit d'aplicació; al capítol segon, es delimita el fet generador en operacions interiors; al capítol tercer es regulen les importacions; al capítol quart es recullen les exempcions en la realització de determinades operacions; al capítol cinquè, s'estableix el lloc de realització del fet generador; al capítol sisè, es regula la meritació de l'impost; al capítol setè, es determina el càlcul de la base de tributació; al capítol vuitè, es recull qui són els obligats tributaris tant de les operacions interiors com de les importacions; al capítol novè, s'estableix el tipus de gravamen aplicable a cada transacció; al capítol desè, es determinen les deduccions i devolucions; al capítol onzè s'estableix el règim especial simplificat; el capítol dotzè, és relatiu a les obligacions formals i al capítol tretzè es regulen les infraccions i sancions.

Aquesta Llei entrarà en vigor el primer de gener del 2013, per tal de permetre una adequació correcta en el compliment de les obligacions formals que es preveu per a l'adient aplicació i gestió de l'impost.

A més dels 83 articles, distribuïts en tretze capítols, la Llei de l'Impost general indirecte consta de dues disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i cinc disposicions finals.

Capítol primer. Naturalesa i àmbit d'aplicació de l'impost

Article 1

Naturalesa

L'impost general indirecte és un tribut de naturalesa indirecta que grava el consum mitjançant la tributació dels lliuraments de béns i les prestacions de serveis realitzades per empresaris o professionals, així com de les importacions de béns.

Article 2

Àmbit d'aplicació territorial

L'àmbit territorial de l'impost és el territori andorrà.

Article 3

Tractats i convenis

A l'efecte d'aquesta Llei, s'han de tenir en compte els tractats i els convenis internacionals que formin part de l'ordenament intern andorrà.

Capítol segon. Lliurament de béns i prestació de serveis

Article 4

Fet generador

Estan subjectes a l'impost els lliuraments de béns i les prestacions de serveis realitzats en el territori andorrà per empresaris o professionals a títol oneros, amb caràcter habitual o ocasional, en el desenvolupament de la seva activitat econòmica, amb independència de la finalitat o dels resultats perseguits en l'activitat econòmica o en cada operació en particular.

Article 5

Concepte d'activitat econòmica i d'empresari o professional

1. Són activitats econòmiques les que impliquen l'ordenació per compte propi de factors de producció materials i humans o d'algun d'aquests factors de producció, amb la finalitat d'intervenir en la producció o la distribució de béns o en la prestació de serveis.

L'activitat d'arrendament de béns té la consideració d'activitat econòmica.

2. A l'efecte d'aquesta Llei, es consideren *empresaris* o *professionals* les persones físiques o entitats que realitzin activitats econòmiques.

3. S'entenen realitzades en el desenvolupament de l'activitat econòmica les transmissions o cessions d'ús a tercers de la totalitat o part de qualsevol bé o dret que integrin el patrimoni empresarial o professional de l'obligat tributari, fins i tot les efectuades amb motiu del cessament en l'exercici de les activitats econòmiques que determinen la subjecció a l'impost.

4. No tenen la consideració d'empresaris o professionals als efectes d'aquest Impost quan l'import dels lliuraments de béns i prestacions de serveis realitzats no superin la xifra anual de 40.000 Euros, excepte que de forma expressa optin per ser considerats com a tals. Als efectes de determinar l'import anterior no es tenen en compte les transmissions de béns d'inversió i s'exclou, en el seu cas, l'impost general indirecte. L'import es prorrateja en la part corresponent a l'any natural en cas d'inici d'activitat.

En el cas de les activitats Agrícoles i Ramaderes el llindar indicat en el paràgraf anterior es situa en la xifra anual de 150.000 Euros.

Reglamentàriament s'establirà el procediment i la forma de la sol·licitud per tal de ser considerat empresari.

Article 6

Operacions no subjectes

No es troben subjectes a aquest impost les operacions següents:

1. La transmissió d'un conjunt d'elements corporals, i en el seu cas, incorporals que, formant part del patrimoni empresarial o professional de l'obligat tributari, constitueixen una unitat econòmica autònoma capaç de desenvolupar una activitat empresarial o professional pels seus propis mitjans.

Queden excloses de la no subjecció a què es refereix el paràgraf anterior les transmissions següents:

a) Les realitzades per qui té la condició d'empresari o professional per dedicar-se a l'arrendament d'immobles.

b) Les efectuades per qui té la condició d'empresari o professional exclusivament per la realització ocasional de les operacions de promoció, urbanització, construcció o rehabilitació d'edi-

ficacions amb caràcter ocasional que siguin objecte de transmissió.

A aquests efectes, es considera com a mera cessió de béns la transmissió de béns arrendats quan no s'acompanya d'una estructura organitzativa de factors de producció materials i humans o d'un d'ells, que permet considerar la mateixa, constitutiva d'una unitat econòmica autònoma.

En el cas que els béns i drets transmesos o part d'ells es defactin posteriorment de les activitats econòmiques que determinen la no subjecció prevista en aquest número, l'esmentada defactació queda subjecta a l'impost en la forma establerta per a cada cas en aquesta Llei.

2. Lliuraments gratuïts de mostres de mercaderies sense valor comercial estimable amb finalitat de promoció de les activitats econòmiques.

S'entén per *mostres de mercaderies* els articles representatius d'una categoria de mercaderies que per la manera de presentació o quantitat sols es poden utilitzar amb finalitats de promoció.

3. Les prestacions de serveis de demostració gratuïta realitzades per promocionar les activitats econòmiques.

4. El lliurament gratuït d'impresos o objectes amb caràcter publicitari.

Es consideren *objectes amb caràcter publicitari* els que no tenen valor comercial intrínsec i que porten la menció publicitària de forma indeleble.

S'exceptua del que s'ha mencionat al paràgraf anterior, i queden subjectes a l'impost, els lliuraments d'objectes publicitaris quan el cost total dels subministraments a un mateix destinatari durant l'any natural excedeix els 100 euros, excepte si es lliuren a altres obligats tributaris per redistribuir-los gratuïtament.

5. Els serveis prestats per persones físiques en règim de dependència laboral.

6. Les operacions d'autoconsum previstes a l'article 8 i l'article 10, sempre que no s'ha atribuït a l'obligat tributari el dret d'efectuar la deducció total o parcial de l'impost efectivament suportat amb motiu de l'adquisició o la importació dels béns.

7. El lliurament de béns i prestacions de serveis realitzades directament per entitats constitutives de l'Estat andorrà o per entitats parapúbliques o de dret públic definides a la Llei general de les finances públiques, del 19 de desembre de 1996, sense contraprestació o mitjançant contraprestació de caràcter tributari.

Quan les entitats constitutives de l'Estat andorrà actuïn per mitjà d'una empresa pública o, en general, d'empreses mercantils, el que s'estableix en el paràgraf anterior no és d'aplicació.

No obstant això, estan subjectes a l'impost, en tot cas, les operacions que es portin a terme en el desenvolupament de les activitats següents:

- Els serveis de telecomunicació.
- El transport de béns i persones.
- L'explotació de fires i exposicions de caràcter comercial.
- L'emmagatzematge i el dipòsit.
- L'ensenyament i els serveis accessoris a aquesta activitat.
- Les operacions comercials o mercantils de ràdio i televisió realitzades per l'entitat Ràdio i Televisió d'Andorra SA, incloses les relatives a la cessió d'ús de les seves instal·lacions.
- Les operacions d'escorxadador.
- La distribució d'aigua, gas, calor, fred i energia.
- Els serveis aeroportuaris i explotació d'infraestructures ferroviàries, incloent-hi les concessions i les autoritzacions, exceptuades les no subjectes d'acord amb aquesta Llei.
- L'obtenció, la fabricació i la transformació de productes per transmetre'ls posteriorment.
- Les d'oficines comercials de publicitat.
- L'explotació de cantines i menjadors d'empreses i establiments similars.
- Les agències de viatges.

8. Atorgament de les concessions i autoritzacions administratives.

9. La transmissió d'accions, participacions en societats, obligacions i altres valors.

10. Els serveis d'operacions financeres que remunerin la cessió a tercers de capitals propis o aliens, tant en posicions de crèdit com de debit, i els altres serveis bancaris o financers que no porten comissió. No es consideraran serveis financers no subjectes aquells que es remuneren mitjançant una comissió.

11. Les activitats pròpies de les empreses asseguradores.

12. L'activitat del joc del Bingo.

Article 7

Concepte de lliurament de béns

1. Es considera *lliurament de béns* la transmissió del poder de disposició sobre els béns corporals, fins i tot si es realitzen mitjançant la cessió de títols representatius d'aquests béns.

A l'efecte d'aquest impost, també tenen la consideració de *béns corporals* el gas, la calor, el fred, l'energia elèctrica i altres modalitats d'energia.

2. També tenen la consideració de *lliurament de béns*:

- a) Les execucions d'obra que tenen per objecte la construcció o la rehabilitació d'una edificació quan l'empresari que executa l'obra aporta una part dels materials utilitzats, i que el cost d'aquests materials excedeix el 20% de la base de tributació.
- b) Les aportacions no dineràries, efectuades pels obligats tributaris de l'impost, d'elements del seu patrimoni empresarial o professional a societats o comunitats de béns o qualsevol altre tipus d'entitats i les adjudicacions d'aquesta naturalesa en cas de dissolució o liquidació total o parcial d'aquestes entitats.
- c) La transmissió de béns en virtut d'una norma o d'una resolució administrativa o jurisdiccional, inclosa l'expropiació forçosa.
- d) Les cessions de béns en virtut de contractes de venda amb pacte de reserva de domini o condició suspensiva.
- e) Les cessions de béns en virtut de contractes d'arrendament amb opció de compra, en el moment en què l'arrendatari es compromet a exercitar-la i, en general, en els casos d'arrendament

de béns amb clàusula de transferència de la propietat vinculant per a ambdues parts.

f) El subministrament, en qualsevol suport material, de productes o aplicacions informàtiques estàndards i en sèrie és a dir, que no necessiten cap modificació substancial per ser utilitzades per l'usuari.

g) Les transmissions de béns entre comitent i comissionista que actuï en nom propi realitzades en virtut de contractes de comissió de venda o comissió de compra.

Article 8

Operacions assimilades al lliurament de béns

Es consideren *operacions assimilades al lliurament de béns a títol oneros* l'autoconsum de béns. A l'efecte d'aquest impost, es considera *autoconsum de béns* les operacions següents fetes sense contraprestació:

- La transferència, realitzada per l'obligat tributari, de béns corporals del seu patrimoni empresarial o professional al seu patrimoni personal o al consum particular.
- La transmissió del poder de disposició sobre béns corporals que integren el patrimoni empresarial o professional de l'obligat tributari.
- L'afectació o, en el seu cas, el canvi d'afectació de béns produïts, construïts, extrets, transformats, adquirits o importats en l'exercici de l'activitat empresarial o professional de l'obligat tributari per utilitzar-los com a béns d'inversió.

El que es disposa en aquest apartat no és d'aplicació en els supòsits en què a l'obligat tributari se li hagués atribuït el dret de deduir íntegrament les quotes de l'impost que hauria suportat en el cas d'adquirir a tercers béns d'identica naturalesa.

Article 9

Concepte de prestació de serveis

1. A l'efecte d'aquest impost, s'entén per *prestació de serveis* tota operació subjecta a l'impost que, d'acord amb aquesta Llei, no té la qualificació de lliurament o importació de béns.

2. En particular, es consideren prestacions de serveis:

- a) L'exercici independent d'una professió, un art o un ofici.
- b) L'arrendament de béns, una indústria o un negoci, una empresa o un establiment mercantil, amb opció de compra o sense.
- c) Les cessions d'ús o usdefruit de béns.
- d) La cessió de drets d'autor, llicències, patents, marques de fàbrica i comercials i altres drets de propietat intel·lectual i industrial.
- e) Les obligacions de fer i no fer i les abstencions estipulades en contractes d'agència, venda en exclusiva o derivades de convenis de distribució de béns en àrees territorials delimitades.
- f) Les execucions d'obra que, d'acord amb l'article 7 no es consideren lliurament de béns.
- g) Els traspassos de locals de negoci.
- h) Els transports.
- i) Els serveis d'hostaleria, restaurant i acampada, així com la venda de begudes i aliments per consumir-los de manera immediata al mateix local.
- j) Les operacions d'assegurança, reassegurança i capitalització.
- k) Les prestacions d'hospitalització.
- l) Els préstecs i els crèdits en diners.
- m) El dret d'utilitzar instal·lacions esportives o de lleure.
- n) L'explotació de fires i exposicions.
- o) Les operacions de mediació i d'agència o comissió quan l'agent o comissionista actui en nom aliè. Quan actui en nom propi i faci d'intermediari en una prestació de serveis s'entén que ha rebut i prestat els serveis corresponents per si mateix.
- p) El subministrament de productes informàtics quan no són un lliurament de béns, considerant accessori a la prestació de serveis el lliurament del suport corresponent.

En particular, es considera *prestació de serveis* el subministrament de productes

informàtics que han estat confeccionats amb l'encàrrec previ del seu destinatari conforme a les especificacions d'aquest destinatari, així com els altres que són objecte d'adaptacions substancials necessàries per a l'ús pel seu destinatari.

Article 10 *Operacions assimilades a les prestacions de serveis*

Es consideren operacions assimilades a les prestacions de serveis a títol onerós els autoconsums de serveis.

A l'efecte del que preveu aquesta Llei, són autoconsums de serveis les operacions següents per les quals no es percep cap contraprestació:

1. Les transferències de béns i drets no inclosos a l'article 8, del patrimoni empresarial o professional al patrimoni personal de l'obligat tributari.
2. L'aplicació total o parcial a l'ús particular de l'obligat tributari o, en general, a finalitats alienes a la seva activitat empresarial o professional dels béns que formen part del seu patrimoni empresarial o professional.
3. Les altres prestacions de serveis efectuades a títol gratuït per l'obligat tributari no mencionades en els números anteriors, sempre que es realitzin amb finalitats alienes a les de l'activitat empresarial o professional.

Capítol tercer. Importacions de béns

Article 11 *Fet generador*

Les importacions de béns estan subjectes a l'impost, amb independència de la finalitat a la qual es destinin i la condició de l'importador.

Article 12 *Concepte d'importació de béns*

Tenen la consideració d'*importació*:

1. L'entrada de béns en el territori andorrà procedents d'un altre Estat o territori.
2. No obstant això, quan un bé es col·loca, des de la seva entrada en territori andorrà, en les àrees de l'article 16 o es vincula als règims de l'article 17, la importació d'aquest bé es produeix quan aquests béns surten de les àrees

referides o abandonen els règims indicats. El contingut en aquest paràgraf únicament és d'aplicació quan els béns es col·loquen en les àrees referides o es vinculen als règims indicats d'acord amb el que disposa la legislació aplicable a cada supòsit en concret. L'incompliment d'aquesta legislació determina que es produeixi el fet generador a la importació.

Article 13 *Operacions assimilades a les importacions.*

Es consideren assimilades a les importacions les adquisicions realitzades en el territori d'aplicació de l'impost dels béns, el lliurament o la importació previs dels quals s'haguessin beneficiat de l'exempció de l'impost en virtut del que es disposa en els articles 15 i 36.

Capítol quart. Exempcions

Article 14 *Exempcions en les exportacions de béns*

Estan exemptes de l'impost, en les condicions i amb els requisits que s'estableixen reglamentàriament, les operacions següents:

1. Els lliuraments de béns expedits o transportats fora del territori andorrà pel transmissor o per un tercer que actua en nom i per compte d'aquest transmissor.

2. Els lliuraments de béns expedits o transportats fora del territori andorrà per l'adquirent no establert en el àmbit territorial de l'impost o per un tercer que actua en nom i per compte d'aquest adquirent.

S'exclouen del que es disposa en el paràgraf anterior els béns destinats a l'equipament de mitjans de transport d'ús privat.

També estan exemptes de l'impost els lliuraments de béns a viatgers sempre que compleixen els requisits següents:

- a) Els lliuraments de béns han d'estar documentats en una factura l'import de la qual, impostos inclosos, sigui superior a 900 euros per cada element considerat de manera individual.
- b) Que els viatgers tinguin la seva residència habitual fora d'Andorra.

c) Que els béns surtin efectivament de l'àmbit territorial de l'impost. A aquests efectes, s'acreditarà l'efectiva sortida de l'àmbit territorial de l'impost mitjançant la corresponent declaració d'importació o document equivalent de l'estat d'entrada dels béns.

d) Que el conjunt de béns adquirits no constitueixin una expedició comercial.

L'exempció es fa efectiva mitjançant el reemborsament, en el termini de tres mesos, del 90 per cent de la quantia corresponent a l'impost suportat en les adquisicions. Reglamentàriament s'estableix el procés administratiu de devolució.

A l'efecte d'aquesta Llei, es considera que els béns conduïts per viatgers no constitueixen una expedició comercial quan es tracta de béns adquirits ocasionalment, que es destinen a l'ús personal o familiar dels viatgers o per ser oferts com a regals i que, per la seva naturalesa i quantitat, no es poden presumir que són l'objecte d'una activitat comercial.

3. Les prestacions de serveis que consisteixen en treballs realitzats sobre béns mobles adquirits o importats per ser objecte d'aquests treballs en territori andorrà i que, en el termini màxim d'un mes, són expedits o transportats fora d'Andorra per qui hagi realitzat els treballs mencionats, pel destinatari dels mateixos treballs no establert en el territori andorrà, o bé per una altra persona que actua en nom i per compte de qualsevol dels anteriors.

L'exempció no s'estén als treballs de reparació o manteniment de mitjans de transport d'ús privat introduïts en el règim de trànsit o d'importació temporal.

4. Els lliuraments de béns a organismes reconeguts que els exportin fora del territori andorrà en el marc de les seves activitats humanitàries, caritatives o educatives amb el reconeixement previ del dret a l'exempció.

5. Les prestacions de serveis, incloses les de transport i operacions accessòries, quan estan directament relacionades amb les exportacions de béns fora d'Andorra.

Es consideren directament relacionades amb les exportacions mencionades els serveis respecte dels quals concorren les condicions següents:

a) Que es prestin als qui fan aquestes exportacions, als destinataris dels béns o als qui actuen per compte de l'un i de l'altre.

b) Que es realitzin a partir del moment en què els béns s'expedeixen directament amb destinació a un punt situat fora del territori andorrà.

La condició a què es refereix la lletra b) anterior no s'exigeix en relació amb els serveis d'arrendament de mitjans de transport, embalatge i condicionament de la càrrega, reconeixement de les mercaderies per compte dels adquirents i d'altres d'anàlogues, la realització prèvia de les quals és imprescindible per dur a terme l'enviament.

6. Les prestacions de serveis fetes per intermediaris que actuen en nom i per compte de tercers quan intervien en les operacions exemptes descrites en aquest article.

Article 15

Exempcions en les operacions assimilades a les exportacions

Estan exemptes de l'impost, en les condicions i amb els requisits que s'estableixen reglamentàriament, els lliuraments de béns i les prestacions de serveis realitzades en el marc de les relacions diplomàtiques i consulars, així com les prestacions de serveis realitzades per intermediaris que actuen en nom i per compte de tercers quan intervien en aquestes operacions.

Article 16

Exempcions relatives a les zones franques i al dipòsit temporal

1. Estan exemptes de l'impost, en les condicions i amb els requisits que s'estableixen reglamentàriament:

a) Els lliuraments de béns destinats a ser introduïts a la Duana i col·locats, si escau, en una zona franca o un dipòsit temporal.

b) Les prestacions de serveis relacionats directament amb els lliuraments de béns descrits en el paràgraf anterior.

c) Les importacions de béns destinats a ser introduïts en una zona franca o un dipòsit temporal.

2. Les àrees mencionades en aquest article són definides com a tals en la legislació duanera. L'entrada i la permanència de les mercaderies en aquestes àrees, així com la col·locació en aquestes àrees, s'han d'ajustar a les normes i als requisits establerts en la legislació esmentada.

3. Les exempcions establertes en aquest article estan condicionades, en tot cas, al fet que els béns a què es refereixin no siguin utilitzats ni destinats al consum final en les àrees indicades.

A aquest efecte, no es consideren *utilitzats en les àrees mencionades* els béns introduïts en les mateixes àrees per ser incorporats als processos de transformació en curs que es realitzen en aquestes àrees a l'empara dels règims duaners de transformació sota control duaner o de perfeccionament actiu en el sistema de suspensió.

Article 17

Exempcions relatives a règims duaners i fiscals

1. Estan exemptes de l'impost, en les condicions i els requisits que s'estableixen reglamentàriament, les operacions següents:

a) Els lliuraments de béns que s'indiquen a continuació:

- Els destinats a ser utilitzats en els processos efectuats a l'empara dels règims duaners i fiscals de perfeccionament actiu i del règim de transformació duanera, així com els que estan vinculats a aquests règims.

- Els que es troben vinculats al règim d'importació temporal amb exempció total dels drets d'importació.

- Els destinats a ser vinculats en un règim de dipòsit duaner i els que estan vinculats a aquest règim.

b) Les prestacions de serveis relacionades directament amb els lliuraments mencionats en el número anterior.

c) Les prestacions de serveis relacionades directament amb les operacions i els béns següents:

- Les importacions de béns que es vinculen al règim de trànsit.

- Les importacions de béns que es vinculen als règims duaner i fiscal de perfeccionament actiu i al de transformació sota control duaner.

- Les importacions de béns que es vinculen al règim d'importació temporal amb exempció total.

2. Els règims mencionats en aquest article són definits com a tals en la legislació duanera. L'entrada i la permanència de les mercaderies en aquests règims s'ajusten a les normes i als requisits establerts en la legislació esmentada.

El règim fiscal de perfeccionament actiu s'autoritza respecte als béns que queden exclosos del règim duaner de la mateixa denominació, amb subjecció, pel que fa a la resta, a les mateixes normes que regulen el règim duaner mencionat.

3. Les exempcions establertes a l'apartat primer s'apliquen quan els béns a què es refereixen romanen vinculats als règims indicats.

Article 18

Importacions de bitllets de banc en curs legal

Estan exemptes de l'impost les importacions de bitllets i monedes de banc en curs legal i els títols valors.

Article 19

Importacions de béns personals per trasllat de la residència habitual

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns personals pertanyents a persones físiques que traslladen la seva residència habitual des de l'estranger a Andorra.

2. L'exempció s'ha d'ajustar als requisits, a les exclusions i als supòsits regulats per la normativa duanera.

Article 20

Concepte de béns personals

A l'efecte d'aquesta Llei, es consideren *béns personals* els destinats normalment a l'ús personal de la persona interessada o de les persones que conviuen amb ella o per les seves necessitats de la llar, sempre que, per la seva naturalesa i quantitat, no pugui presumir-se'n l'afectació a una activitat empresarial o professional.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, constitueixen també béns personals els instruments portàtils necessaris per a l'exercici de la professió o l'ofici de l'importador.

Article 21

Importacions de béns personals per causa d'herència

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns personals adquirits *mortis causa* quan l'efectuen les persones físiques que tenen la seva residència en territori andorrà.

2. L'exempció únicament s'aplica respecte dels béns importats en el termini de dos anys a partir del moment que la persona interessada té la possessió dels béns adquirits, excepte causes excepcionals determinades reglamentàriament.

3. El que disposen els apartats anteriors s'aplica també a les importacions de béns personals adquirits *mortis causa* per entitats sense finalitats lucratives establertes en l'àmbit territorial de l'impost.

4. Queden exclosos de l'exempció els articles següents:

a) Els productes alcohòlics compresos en els codis 22.03 a 22.08 del Sistema Harmonitzat de designació i codificació de mercaderies.

b) El tabac en brut o manufacturat.

Article 22

Importacions de béns d'escàs valor

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns el valor global dels quals no excedeixi els 22 euros.

2. En el cas d'enviaments de mercaderies a un particular, quan els béns estan reservats a l'ús personal o familiar del destinatari també estan exemptes en el moment de la importació si el seu valor global no excedeix els 220 euros i sempre que s'hagin adquirit segons les condicions del mercat intern del país de procedència, que estiguin reservades a l'ús personal o familiar dels destinataris i que la naturalesa o la quantitat d'aquestes mercaderies no reflecteixi cap interès de caràcter comercial.

3. S'exceptuen del que disposen els apartats anteriors:

a) Els productes alcohòlics compresos als codis 22.03 a 22.08 del Sistema

Harmonitzat de designació i codificació de mercaderies.

b) El tabac en brut o manufacturat.

c) Els perfums i les aigües de colònia.

Article 23

Importacions de béns en règim de viatgers

1. Estan exemptes de l'impost general indirecte les importacions de béns continguts en els equipatges personals dels viatgers procedents d'altres països, amb les limitacions i els requisits que s'indiquen a continuació sempre que estiguin reservades a l'ús personal o familiar dels destinataris i que la naturalesa o la quantitat d'aquestes mercaderies no reflecteixi cap interès de caràcter comercial:

Que el valor global dels béns esmentats no excedeixi, per persona, els 300 euros o, tractant-se de viatgers menors de quinze anys d'edat, els 150 euros.

Quan el valor global excedeix les quantitats indicades, l'exempció es concedeix fins al límit de les quantitats mencionades, exclusivament per als béns que, importats separatament, s'haguessin pogut beneficiar de l'exempció.

Per determinar els límits d'exempció assenyalats anteriorment no es computa el valor dels béns que són objecte d'importació temporal o de reimportació derivada d'una exportació temporal prèvia.

2. A l'efecte d'aquesta exempció, es consideren *equipatges personals dels viatgers* el conjunt dels equipatges que presenten a la duana en el moment de la seva arribada, així com els que es presenten amb posterioritat, sempre que es justifiqui que al moment de la sortida han estat facturats a l'empresa que els transporta com a equipatges acompanyats.

No constitueixen equipatges personals els dipòsits portàtils que contenen carburants. No obstant això, està exempta de l'impost la importació del carburant contingut en els dipòsits esmentats quan la quantitat no excedeix els 10 litres per cada mitjà de transport amb motor mecànic per circular per carretera.

3. Sense perjudici del que estableix l'apartat 1, estan exemptes de l'impost les importacions de productes del tabac,

alcohol i begudes alcohòliques en les quantitats establertes a aquest efecte en la normativa duanera. El valor d'aquests béns no es computa per determinar els límits de valor global assenyalats a l'apartat primer precedent.

Article 24

Importacions de petits enviaments

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de petites trameses, procedents d'un altre país, que no constitueixin una expedició comercial i es remetin per un particular amb destinació a un altre particular que es trobi en territori andorrà.

2. A aquest efecte, es consideren *petits enviaments sense caràcter comercial* aquells en què concorrin els requisits següents:

- a) Que s'importin ocasionalment.
- b) Que comprenguin exclusivament béns d'ús personal del destinatari o de la seva família i que, per la seva naturalesa o quantitat, no es pugui presumir l'afectació a una activitat empresarial o professional.
- c) Que s'enviïn pel remitent de forma gratuïta.
- d) Que el valor global dels béns importats no excedeixi els 450 euros.

3. L'exempció s'aplica també als productes del tabac, alcohol i begudes alcohòliques fins a les quantitats que s'indiquen a la normativa duanera.

Si els béns compresos en aquest apartat excedissin les quantitats indicades, l'exempció es concedeix fins al límit de les quantitats mencionades.

Article 25

Importacions de béns amb motiu de l'adquisició de la totalitat o part del patrimoni empresarial o professional

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns derivades de les adquisicions de béns mencionades en el primer paràgraf de l'apartat 1 de l'article 6.

Queden excloses d'aquesta exempció els béns següents:

- a) Els mitjans de transport que no tenen el caràcter d'instruments de producció o de serveis.

b) Els queviures i les mercaderies de tota classe destinades al consum humà o a l'alimentació d'animals.

c) Els combustibles.

2. Aquesta exempció està condicionada al compliment dels requisits següents:

a) Que els béns importats hagin estat utilitzats per l'empresa durant un període mínim de 12 mesos abans de la transmissió.

b) Que es destinin a la realització d'una activitat empresarial o professional en l'àmbit territorial de l'impost.

c) Que la importació dels béns s'efectuï dins del termini de 12 mesos següents a la transmissió.

Article 26

Importacions de béns destinats a organismes caritatius o filantròpics

1. Estan exemptes de l'impost les importacions dels béns següents, que es realitzen per a entitats parapúbliques o de dret públic o per a organismes privats autoritzats, de caràcter caritatiu o filantròpic:

a) Els béns de primera necessitat, adquirits a títol gratuït, per ser distribuïts gratuïtament a persones necessitades.

A aquest efecte, s'entén per *béns de primera necessitat* els que són indispensables per satisfer necessitats immediates de les persones, tals com els aliments, els medicaments, la roba de llit i la roba de vestir.

b) Els béns de qualsevol classe que no constitueixen l'objecte d'una activitat comercial, remesos per persones o entitats establertes fora d'Andorra i destinats a les col·lectes de fons organitzades en el curs de manifestacions ocasionals de beneficència a favor de persones necessitades.

c) Els materials d'equipament i d'oficina que no constitueixen l'objecte d'una activitat comercial, remesos, a títol gratuït, per persones o entitats establertes fora d'Andorra per a les necessitats de funcionament i realització dels objectius caritatius i filantròpics que persegueixen els organismes o les entitats esmentats.

2. L'exempció no s'estén als béns següents:

a) Els productes alcohòlics compresos als codis 22.03 a 22.08 del Sistema Harmonitzat de designació i codificació de mercaderies.

b) El tabac en brut o manufacturat.

c) Els vehicles de motor diferents de les ambulàncies.

d) El cafè i el te.

Article 27

Béns importats en benefici de persones amb minusvalidesa

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns concebuts especialment per a l'educació, l'ocupació o la promoció social de les persones físiques o mentalment disminuïdes, efectuades per institucions o organismes degudament autoritzats que tenen per activitat principal l'educació o l'assistència a aquestes persones, quan es remetin gratuïtament i sense finalitat comercial a les institucions o als organismes mencionats.

L'exempció s'estén a les importacions dels recanvis, els elements i els accessoris dels béns esmentats o de les eines o els instruments utilitzats per al seu manteniment, control, calibratge o reparació, quan s'importen conjuntament amb els béns o s'identifica que els corresponen.

2. Els béns importats amb exempció poden ser prestats, llogats o cedits, sense ànim de lucre, per les entitats o els establiments beneficiaris a les persones mencionades a l'apartat anterior, sense pèrdua del benefici de l'exempció.

Article 28

Importacions de béns efectuades en el marc de determinades relacions internacionals

Estan exemptes de l'impost les importacions, desproveïdes de caràcter comercial, dels béns següents:

1. Les condecoracions concedides per les autoritats d'un país estranger a persones que tenen la residència habitual a l'àmbit territorial de l'impost.

2. Les copes, les medalles i els objectes similars que tenen caràcter essencialment simbòlic i són concedits en

un altre país a persones que tenen la residència habitual a l'àmbit territorial de l'impost, en homenatge a l'activitat que tals persones han desenvolupat en les arts, les ciències, els esports o els serveis públics o en reconeixement dels seus mèrits amb motiu d'un esdeveniment concret, sempre que els importin els mateixos interessats.

3. Els béns compresos al número anterior quan són oferts gratuïtament per autoritats o persones establertes a l'estranger per ser lliurats, per les mateixes causes, a l'interior del l'àmbit territorial de l'impost.

4. Les recompenses, els trofeus, els records de caràcter simbòlic i d'escàs valor destinats a ser distribuïts gratuïtament a persones que tenen la residència habitual fora de l'àmbit territorial de l'impost amb motiu de congressos, reunions de negoci o manifestacions similars de caràcter internacional que tenen lloc en territori andorrà.

5. Els béns que, en concepte d'obsequi i amb caràcter ocasional:

a) Importen persones que, tenint la residència habitual a l'àmbit territorial de l'impost, han realitzat una visita oficial a l'estranger i han rebut tals obsequis de les autoritats d'aquest país amb motiu de la visita esmentada.

b) Importen persones que efectuen una visita oficial a l'àmbit territorial de l'impost per lliurar-los com a regal a les autoritats d'aquest territori amb motiu de la dita visita.

c) S'envien en concepte de regal a les autoritats, a les corporacions públiques o a les agrupacions que exerceixen activitats d'interès públic a l'àmbit territorial de l'impost per les autoritats, les corporacions o les agrupacions estrangeres d'igual naturalesa en mostra d'amistat o bona voluntat.

El que disposa aquest número s'aplica sense perjudici de les disposicions relatives al règim de viatgers.

6. Els béns que normalment es poden considerar destinats a ser utilitzats o consumits durant la seva permanència oficial a l'àmbit territorial de l'impost pels caps d'estat estrangers, per qui els representi o per qui tinguin prerrogatives anàlogues.

Article 29

Importacions de béns amb finalitat de promoció comercial

1. Estan exemptes de l'impost les importacions dels béns següents:

a) Les mostres de mercaderies sense valor comercial estimable. L'exempció d'aquest número s'aplica sense perjudici del que disposa la lletra d), punt i) següent.

b) Els impresos de caràcter publicitari, tals com catàlegs, llistes de preus, instruccions d'ús i butlletins comercials.

c) Els objectes de caràcter publicitari que, no tenint valor comercial intrínsec, els proveïdors remetent gratuïtament als seus clients, sempre que no tinguin cap altra finalitat econòmica diferent de la publicitària.

d) Els béns que s'esmenten a continuació, destinats a una exposició o manifestació similar:

i) Les petites mostres representatives de mercaderies.

L'exempció queda condicionada a la concurrència dels requisits que s'esmenten a continuació:

- Que siguin importades gratuïtament com a tals o que siguin obtingudes en la manifestació a partir de les mercaderies importades a granel.

- Que es distribueixin gratuïtament al públic durant la manifestació o l'exposició per utilitzar-les o consumir-les.

- Que siguin identificables com a mostres de caràcter publicitari d'escàs valor unitari.

- Que no siguin susceptibles de ser comercialitzades i es presentin, en el seu cas, en envasos que continguin una quantitat de mercaderies inferior a la més petita quantitat de la mercaderia oferta efectivament en el comerç.

- Tractant-se de mostres de productes alimentaris i begudes no condicionats en la forma indicada al guió anterior, que es consumeixin a l'acte en la mateixa manifestació.

- Que el seu valor global i la seva quantitat estiguin en consonància amb la naturalesa de l'exposició o la manifestació,

el nombre de visitants i la importància de la participació de l'expositor.

ii) Els que s'han d'utilitzar exclusivament en la realització de demostracions o per permetre el funcionament de màquines o aparells presentats en les exposicions o manifestacions mencionades.

L'exempció està condicionada als requisits següents:

- Que els béns importats siguin consumits o destruïts en el curs de la manifestació o l'exposició.

- Que el seu valor global i la seva quantitat siguin proporcionats a la naturalesa de l'exposició o la manifestació, al nombre de visitants i a la importància de la participació de l'expositor.

iii) Els materials d'escàs valor, tals com les pintures, els vernissos, els papers pintats o similars, utilitzats per construir, instal·lar o decorar els pavellons dels expositors i que s'utilitzen amb aquesta finalitat.

iv) Els impresos, els catàlegs, els prospectes, les llistes de preus, els cartells, els calendaris, les fotografies no emmarcades o similars distribuïts gratuïtament amb finalitat exclusiva de publicitat dels béns objectes de l'exposició o la manifestació.

L'exempció queda condicionada a la concurrència dels requisits següents:

- Que els béns importats es destinin exclusivament a ser distribuïts gratuïtament al públic en el lloc de l'exposició o la manifestació.

- Que, pel seu valor global i la seva quantitat, siguin proporcionats a la naturalesa de la manifestació, al nombre de visitants i a la importància de la participació de l'expositor.

2. Les exempcions establertes en la lletra d) de l'apartat anterior no s'apliquen a les begudes alcohòliques, al tabac en brut o manufacturat, als combustibles ni als carburants.

3. A l'efecte del que disposa aquesta Llei, s'entén per *exposicions o manifestacions similars* les exposicions, les fires, els salons o els esdeveniments anàlegs del comerç, la indústria, l'agricultura o l'artesania, les organitzades principalment amb fins filantròpics, científics,

tècnics, d'artesanía, artístics, educatius, culturals, esportius o religiosos o per al millor desenvolupament de les activitats sindicals, turístiques o de les relacions entre els pobles. Així mateix, aquest concepte comprèn les reunions de representants, d'organitzacions o grups internacionals i les cerimònies de caràcter oficial o commemoratiu.

No tenen aquesta consideració les que s'organitzen amb caràcter privat en magatzems o locals comercials utilitzats per a la venda de mercaderies.

Article 30

Importacions de béns per ser objecte d'exàmens, anàlisis o proves

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de béns destinades a ser objecte d'exàmens, anàlisis o proves per determinar-ne la composició, la qualitat o altres característiques tècniques amb la finalitat d'informació o d'investigacions de caràcter industrial o comercial.

S'exclouen de l'exempció els béns que s'utilitzen en exàmens, anàlisis o proves que en si mateixos constitueixin operacions de promoció comercial.

2. L'exempció només comprèn la quantitat dels béns mencionats estrictament necessària per a la realització dels objectes indicats i queda condicionada al fet que els mateixos béns siguin totalment consumits o destruïts en el curs de les operacions d'investigació.

No obstant això, l'exempció s'estén igualment als productes restants que resulten de les operacions esmentades si, amb autorització de l'Administració, són destruïts o convertits en béns sense valor comercial, abandonats a favor de l'Estat andorrà lliures de despeses o reexportats a un altre país. En defecte d'aquesta autorització, els productes mencionats queden subjectes al pagament de l'impost en l'estat en què es trobin, amb referència al moment en el qual s'ultimin les operacions d'examen, anàlisi o prova.

A aquest efecte, s'entén per *productes restants* els que resulten dels exàmens, les anàlisis o les proves, o bé les mercaderies importades amb la dita finalitat que no han estat efectivament utilitzades.

3. Les autoritats competents estableixen el termini durant el qual s'han de realitzar els exàmens, les anàlisis o les proves, així com les formalitats administratives a acomplir amb vista a garantir l'ús de les mercaderies als efectes previstos.

Article 31

Importacions de béns destinats a organismes competents en matèria de protecció de la propietat intel·lectual o industrial

Estan exemptes de l'impost les importacions de marques, models o dissenys, així com dels expedients relatius a la sol·licitud de drets de propietat intel·lectual o industrial destinats als organismes competents per tramitar-los.

Article 32

Importacions de documents amb caràcter turístic

Estan exemptes de l'impost les importacions dels documents de caràcter turístic següents:

1. Els destinats a ser distribuïts gratuïtament amb finalitat de propaganda sobre viatges a llocs situats a Andorra, principalment per assistir a reunions o manifestacions que presenten caràcter cultural, turístic, esportiu, religiós o professional, sempre que no continguin més d'un 25 per 100 de publicitat comercial privada i que sigui evident la seva finalitat de propaganda de caràcter general.

2. Les llistes o els anuaris d'hotels estrangers, així com les guies de serveis de transport, explotats fora d'Andorra i que han estat publicats per organismes oficials de turisme o amb el seu patrocini, sempre que es destinin a la distribució gratuïta i no continguin més d'un 25 per 100 de publicitat comercial privada.

3. El material tècnic enviat als representats acreditats o als corresponents designats per organismes oficials o nacionals de turisme que no es destinin a la seva distribució, com anuaris, llistes d'abonats de telèfon o de tèlex, llista d'hotels, catàlegs de fires, mostres de productes d'artesanía sense valor comercial estimable, documentació sobre museus, universitats, estacions termals i altres institucions anàlogues.

Article 33

Importacions de documents diversos

Estan exemptes de l'impost les importacions de diversos tipus de documentació, fitxes, butlletins, registres sonors, microfilms i altres suports gravats en qualsevol suport físic o digital llevat dels casos en què, per les seves característiques concretes, com antiguitat o singularitat, el document tingui un valor en si mateix.

Article 34

Importacions d'objectes de col·lecció o d'art

Estan exemptes de l'impost les importacions dels objectes de col·lecció o d'art de caràcter educatiu, científic o cultural no destinats a la venda i importats per museus, galeries i altres establiments autoritzats per rebre aquests objectes amb exempció.

L'exempció està condicionada al fet que els objectes s'importin a títol gratuït o, si ho són a títol oneros, que siguin lliurats per una persona o una entitat que no actui com a empresari o professional.

Article 35

Importacions de carburants i lubricants

1. Estan exemptes de l'impost les importacions de carburants i lubricants continguts en els dipòsits de vehicles automòbils industrials i de turisme i en els contenidors d'ús especial que s'introdueixen a l'interior de l'àmbit territorial de l'impost, amb els requisits següents:

a) El carburant contingut en els dipòsits normals dels vehicles automòbils de turisme i industrials.

b) El carburant contingut en els dipòsits portàtils dels vehicles de turisme només es pot importar amb exempció fins al límit de 10 litres.

c) El carburant contingut en contenidors d'usos especials només es pot importar amb exempció fins al límit de 200 litres.

d) Els lubricants que es troben a bord dels vehicles en les quantitats que corresponen a les necessitats normals de funcionament dels dits vehicles durant el trajecte en curs.

2. A l'efecte d'aquest article, s'entén per:

a) *Vehicle automòbil industrial*: Tot vehicle de motor capaç de circular per carretera que, per les seves característiques i el seu equipament, resulta apte i està destinat al transport, amb remuneració o sense, de persones, amb capacitat superior a nou persones inclòs el conductor, o de mercaderies, així com a altres usos industrials diferents del transport.

b) *Vehicle automòbil de turisme*: Tot vehicle de motor apte per circular per carretera no comprès en el concepte de vehicle automòbil industrial.

c) *Contenidors d'usos especials*: Tot contenidor equipat amb dispositius especialment adaptats per als sistemes de refrigeració, oxigenació, aïllament tèrmic o altres de similars.

d) *Dipòsits normals*: Els dipòsits, inclosos els de gas, incorporats d'una manera fixa pel constructor en tots els vehicles de sèrie o en els contenidors d'un mateix tipus i la disposició dels quals permeti la utilització directa del carburant en la tracció del vehicle o, en el seu cas, el funcionament dels sistemes de refrigeració o de qualsevol altre amb què estigui equipat el vehicle o els contenidors d'usos especials.

3. Els carburants admesos amb exempció no poden ser utilitzats en vehicles diferents d'aquells en els quals s'han importat ni extreus dels mateixos vehicles ni emmagatzemats, excepte en els casos en què els vehicles mencionats són objecte d'una reparació necessària, tampoc poden ser objecte d'una cessió onerosa o gratuïta per part del beneficiari de l'exempció.

Les quantitats que han estat utilitzades en condicions altres que les previstes per al benefici de l'exempció queden subjectes a l'impost.

Article 36

Importacions de béns en règim diplomàtic o consular

Estan exemptes de l'impost les importacions de béns en règim diplomàtic o consular que gaudeixen de l'exempció dels drets d'importació.

Article 37

Importacions de béns destinats a organismes internacionals o emparats en acords internacionals

Estan exemptes de l'impost les importacions de béns efectuades per organismes internacionals reconeguts per Andorra i les realitzades pels seus membres amb estatut diplomàtic, amb els límits i les condicions fixades en els convenis internacionals pels quals es creen aquests organismes.

Tanmateix, són de plena aplicació les franquícies atorgades en el marc dels acords internacionals.

Article 38

Reimportacions de béns

Estan exemptes de l'impost les reimportacions de béns en el mateix estat en què prèviament es van exportar i que es realitzen per la persona que les ha exportat i es beneficia de l'exempció dels drets a la importació.

Article 39

Prestacions de serveis relacionats amb les importacions

Estan exemptes de l'impost les prestacions de serveis, la contraprestació de les quals està inclosa a la base de tributació de les importacions de béns, d'acord amb el que estableix l'article 51.

Article 40

Exempcions en les importacions per evitar la doble imposició

Estan exemptes de l'impost les operacions següents:

1. Les importacions de béns, el lliurament dels quals s'entén realitzat en l'àmbit territorial de l'impost, en virtut del que estableix l'apartat 2, lletra b) de l'article 42.

2. Les importacions temporals de béns amb exempció parcial dels drets d'importació, quan són cedits pel seu propietari mitjançant operacions subjectes i no exemptes de l'impost en virtut del que preveu l'apartat 2, lletra j), de l'article 43.

3. Les importacions d'electricitat.

Article 41

Altres exempcions

També estan exemptes de l'impost, d'acord amb les condicions i els límits establerts per la normativa duanera, les importacions següents:

1. Béns importats amb motiu d'un casament.

2. Els béns personals importats per motiu d'un canvi de residència o per moblar una residència secundària.

3. Equipament necessari d'estudis i altres objectes mobles d'alumnes o estudiants.

4. Animals de laboratori i substàncies biològiques o químiques destinades a la recerca.

5. Substàncies terapèutiques d'origen humà i reactius per a la determinació dels grups sanguinis i histològics.

6. Instruments i aparells destinats a la recerca mèdica, a l'establiment de diagnòstics o a la realització de tractaments mèdics.

7. Substàncies de referència per controlar la qualitat dels medicaments.

8. Productes farmacèutics utilitzats amb motiu de manifestacions esportives internacionals.

9. Materials accessoris d'estiba i de protecció de mercaderies durant el transport.

10. Jaços, farratges i aliments destinats als animals durant el transport.

11. Materials destinats a la construcció, al manteniment o a la decoració de monuments commemoratius.

Capítol cinquè. Lloc de realització del fet generador

Article 42

Lloc de realització dels lliuraments de béns

El lloc de realització dels lliuraments de béns es determina segons les regles següents:

1. Els lliuraments de béns que no són objecte d'expedició o transport, s'entenen realitzats dins del territori andorrà quan els béns es posen a disposició de l'adquirent en el dit territori.

2. També s'entenen realitzats dins del territori andorrà:

a) Quan els béns són expedits o transportats pel proveïdor, per l'adquirent o per un tercer, s'ha de considerar que el lliurament s'ha realitzat en l'àmbit territorial de l'impost quan l'expedició o el transport s'inicia en el territori mencionat. No obstant això, en el cas de béns objecte d'importació, malgrat que el lloc d'inici del transport estigui situat en un país estranger, els lliuraments dels béns efectuats per l'importador i, en el seu cas, pels successius adquirents s'entenen realitzats en l'àmbit territorial de l'impost.

b) Els lliuraments de béns que han de ser objecte d'instal·lació o muntatge abans de la seva posada a disposició, quan la instal·lació s'ultimi en el territori esmentat. Aquesta regla només s'aplica quan la instal·lació o el muntatge implica la immobilització dels béns lliurats i el seu cost excedeix el 15% del total de la contraprestació corresponent al lliurament dels béns instal·lats.

c) Els lliuraments de béns immobles radicats en territori andorrà.

3. Els lliuraments d'electricitat s'entenen efectuats dins del territori andorrà en els supòsits que s'esmenten a continuació:

a) Els efectuats a un empresari o a un professional revenedor, quan aquest empresari o professional té la seu de la seva activitat econòmica o posseeix un establiment permanent o, en el seu defecte, el seu domicili en el citat territori.

b) Qualsevol altre, quan l'adquirent efectua l'ús o consum efectiu d'electricitat en l'àmbit territorial de l'impost.

Article 43

Lloc de realització de les prestacions de serveis. Regles generals

1. Les prestacions de serveis s'entenen realitzades al territori andorrà en els casos que, exposats a continuació i sense perjudici del que disposa l'apartat 2 d'aquest article i l'article 44 d'aquesta Llei:

a) Quan el destinatari és un empresari o professional que actua com a tal i té la seu de la seva activitat econòmica o un establiment permanent o, en el seu defecte, té el seu domicili o residència habitual a Andorra, sempre que es tracti de serveis que tenen per destinataris l'esmentada seu, l'establiment permanent, el domicili o la residència habitual.

b) Quan el destinatari no és un empresari o professional actuant com a tal, els serveis prestats per un empresari o professional que té la seu de la seva activitat econòmica o l'establiment permanent des del qual els presta o, en el seu defecte, el lloc del seu domicili o residència habitual, es troba a Andorra.

2. No s'entenen realitzats en territori andorrà, els serveis que s'enumeren a continuació quan el seu destinatari no és un empresari o professional actuant com a tal i està establert o té el seu domicili o residència habitual fora del Principat d'Andorra, excepte que la utilització o explotació efectives dels serveis es produeixin en territori andorrà:

a) Les cessions i concessions de drets d'autor, patents, llicències, marques de fàbrica o comercials i els altres drets de propietat intel·lectual o industrial, així com altres drets similars.

b) La cessió o concessió de fons de comerç, d'exclusives de compra o venda o del dret a exercir una activitat professional.

c) Els de publicitat.

d) Els d'assessorament, auditoria, enginyeria, gabinet d'estudis, advocacia, consultors, experts comptables o fiscals i altres similars, a excepció dels relacionats amb béns immobles segons el disposat a l'article 44.

e) Els de tractament de dades i el subministrament d'informacions, inclosos els procediments i experiències de caràcter comercial.

f) Els de traducció, correcció o composició de textos, així com els cedits per intèrprets.

g) Els d'assegurança, reassegurança i capitalització.

h) Els de cessió de personal.

i) El doblatge de pel·lícules.

j) Els arrendaments de béns mobles corporals, excepte els de mitjans de transport i els de contenidors.

k) Les obligacions de no prestar, de manera total o parcialment, qualsevol dels serveis enunciats en aquest apartat.

l) Els serveis prestats per via electrònica.

m) Els serveis de telecomunicacions, de radiodifusió i de televisió.

3. Segons la Llei, s'entén per:

a) *Seu de l'activitat econòmica*: lloc en el qual els empresaris o professionals centralitzen la gestió i l'exercici habitual de la seva activitat empresarial o professional.

b) *Establiment permanent*: lloc fix de negocis de qualsevol índole, mitjançant el qual una persona física o una entitat no resident duu a terme tota o part de la seva activitat econòmica.

En particular, tenen aquesta consideració:

- les seus de direcció,

- les sucursals,

- les oficines,

- les fàbriques,

- els tallers, els magatzems, les botigues i altres establiments similars,

- les mines, les canteres, les explotacions agrícoles, forestals o pecuàries, o qualsevol altre lloc d'exploració o extracció de recursos naturals, i

- les obres de construcció, instal·lació o muntatge, la durada de les quals excedeix els dotze mesos.

c) *Serveis de telecomunicació*: aquells serveis que tenen per objecte la transmissió, emissió i recepció de senyals, textos, imatges i sons o informació de qualsevol naturalesa, per fil, radi, mitjans òptics o altres mitjans electromagnètics, incloent la cessió o concessió d'un dret a l'ús de mitjans per a tal transmissió, emissió o recepció i, així com, la provisió d'accés a xarxes informàtiques.

d) *Serveis prestats per via electrònica*: aquells serveis que consisteixen

en la transmissió enviada i rebuda íntegrament per mitjà d'equips de processament, inclosa la compressió numèrica i l'arxivament de dades, i íntegrament tramesa, transportada i rebuda per cable, radi, sistema òptic o altres mitjans electrònics i, entre d'altres, els següents:

- El subministrament i allotjament de llocs informàtics.
- El manteniment a distància de programes i d'equips.
- El subministrament de programes i la seva actualització.
- El subministrament d'imatges, text, informació i la posada a disposició de bases de dades.
- El subministrament de música, pel·lícules, jocs, inclosos els d'atzar o de diners, i d'emissions i manifestacions polítiques, culturals, artístiques, esportives, científiques o de lleure.
- El subministrament d'ensenyament a distància.

A aquests efectes, quan el prestador d'un servei i el seu destinatari es comuniquen per correu electrònic, el servei per si mateix no té la consideració de servei prestat per via electrònica.

4. Tenen també la consideració d'establerts a l'efecte d'aquesta Llei els empresaris o els professionals que optin voluntàriament per la seva tributació com a obligats tributaris establerts i així ho sol·licitin al Ministeri encarregat de les Finances d'acord amb el procediment reglamentari que s'estableixi.

Article 44

Lloc de realització de les prestacions de serveis. Regles especials

S'entenen prestats al territori andorrà els serveis següents:

1. Els relatius a béns immobles arrelats a l'esmentat territori.

Es consideren relatius a béns immobles, els serveis següents:

- a) L'arrendament o cessió d'ús dels esmentats béns per qualsevol títol, inclosa els habitatges moblats.
- b) Els relatius a la preparació, coordinació i realització de les execucions d'obra immobiliàries.

c) Els de caràcter tècnic relatius a les esmentades execucions d'obra, inclosos els prestats per arquitectes, arquitectes tècnics i enginyers.

d) Els de gestió relatius a béns immobles o operacions immobiliàries.

e) Els de vigilància o seguretat relatius a béns immobles.

f) Els de lloguer de caixes de seguretat.

g) La utilització de vies de peatge.

h) Els d'allotjament en establiments d'hostaleria, d'acampada i balnearis.

2. Els de transport de passatgers i de béns, per la part de trajecte que discorre per territori andorrà, en els següents casos:

a) En el transport de viatgers, qualsevol que sigui el destinatari del servei.

b) En el transport de béns, quan el destinatari no sigui un empresari o professional actuant com a tal.

3. L'accés a manifestacions culturals, artístiques, esportives, científiques, educatives, recreatives o similars, com fires o exposicions, i els serveis accessoris al mateix, sempre que el destinatari sigui un empresari o professional actuant com a tal i dites manifestacions tinguin lloc efectivament en el territori andorrà.

4. Els prestats per via electrònica des de la seu d'activitat, un establiment permanent o el lloc del domicili o residència habitual d'un empresari o professional que es troba fora d'Andorra i el destinatari del qual no és un empresari o professional actuant com a tal, i es troba establert o té la seva residència o domicili habitual en territori andorrà.

D'acord amb el que disposa aquest apartat, es presumeix que el destinatari del servei es troba establert o és resident en territori andorrà quan s'efectua el pagament de la contraprestació del servei amb càrrec a comptes oberts en establiments o entitats de crèdit ubicades a l'esmentat territori.

5. Els de restaurant i càtering quan es presten materialment a Andorra.

6. Els de mediació, en nom i per compte d'altri, el destinatari dels quals no és un empresari o professional actuant com a tal, sempre que les operacions respecte

de les quals s'intervinguí s'entenguin realitzades a Andorra d'acord amb el que disposa la Llei.

7. Els que s'enuncien a continuació, quan es presten materialment en territori andorrà i el seu destinatari no és un empresari o professional actuant com a tal:

a) Els serveis accessoris al transport com la càrrega i descàrrega, transbord, manipulació i serveis similars.

b) Els treballs i les execucions d'obra realitzats sobre béns mobles corporals i els informes pericials, valoracions i dictàmens relatius als esmentats béns.

c) Els serveis relacionats amb manifestacions culturals, artístiques, esportives, científiques, educatives, recreatives, jocs d'atzar o similars, com fires o exposicions, incloent els serveis d'organització i altres serveis accessoris.

8. Els de telecomunicacions, de radiodifusió i de televisió, prestats des de la seu d'activitat o un establiment permanent o, en el seu defecte, el lloc del domicili o residència habitual d'un empresari o professional que es troba fora d'Andorra i el destinatari del qual no és un empresari o professional actuant com a tal, sempre que aquest últim es troba establert o té la seva residència o domicili habitual en territori andorrà i la utilització o explotació efectiva d'aquests serveis es realitza a l'esmentat territori.

D'acord amb el que disposa aquest apartat, es presumeix que el destinatari del servei es troba establert o és resident en territori andorrà quan s'efectua el pagament de la contraprestació del servei amb càrrec a comptes oberts en establiments o entitats de crèdit ubicades a l'esmentat territori.

9. Els serveis d'arrendament de mitjans de transport en els següents casos:

a) Els d'arrendament a curt termini quan els mitjans de transport es posin efectivament en possessió del destinatari en el territori andorrà.

b) Els d'arrendament a llarg termini quan el destinatari no tingui la condició d'empresari o professional actuant com a tal sempre que es trobi establert

o tingui el seu domicili o residència habitual en el territori andorrà.

No obstant quan els arrendaments a llarg termini el destinatari dels quals no sigui un empresari o professional actuant com a tal tinguin per objecte embarcacions d'esbarjo, no s'entendran prestats en el territori andorrà.

Als efectes del disposat en aquest apartat, s'entendrà per curt termini la tinença o l'ús continuat dels mitjans de transport durant un període no superior a trenta dies i, en el cas d'embarcacions, no superior a noranta dies.

Capítol sisè. Meritació de l'impost

Article 45

Meritació de l'impost en els lliuraments de béns i en les prestacions de serveis

1. L'impost es merita:

a) En els lliuraments de béns, quan té lloc la seva posada a disposició de l'adquirent o, en el seu cas, quan s'efectuen conforme la legislació que els sigui aplicable.

No obstant el que disposa l'apartat anterior, en els lliuraments de béns efectuats en virtut de contractes de venda amb pacte de reserva de domini o qualsevol altra condició suspensiva, d'arrendament de venda de béns o d'arrendament de béns amb pacte de reserva amb clàusula de transferència de la propietat vinculant per ambdues parts, l'impost es merita quan els béns es posen en possessió de l'adquirent.

b) En les prestacions de serveis, quan es presten, executen o efectuen les operacions gravades. No obstant això, tractant-se d'execucions d'obra amb aportació de materials, quan els béns es posen a disposició del propietari de l'obra.

c) En les transmissions de béns entre el comitent i comissionista efectuades en virtut de contractes de comissió de venda, quan l'últim actui en nom propi, en el moment que el comissionista efectui l'entrega dels béns respectius.

d) Quan es tracti de lliuraments de béns efectuats en virtut de contractes pels quals una de les parts lliuri a l'altra béns corporals, el valor dels quals

s'estimi en una quantitat certa, obligant-se qui els rep a procurar la seva venda dintre del termini i a retornar el valor estimat dels béns venuts i la resta dels no venuts, la meritació dels lliuraments relatius als béns venuts es produirà quan qui els rebí els posi a disposició de l'adquirent.

En les transmissions de béns entre comissionista i comitent efectuades en virtut de contractes de comissió de compra, quan el primer actui en nom propi, en el moment en el qual li siguin entregats al comissionista els béns que es refereixen.

e) En els supòsits d'autoconsum, quan s'efectuen les operacions gravades.

f) En els arrendaments, en els subministraments i, en general, en les operacions de tracte successiu o continuat, quan resulta exigible la part del preu que comprèn cada percepció.

No obstant, quan no s'ha pactat preu o quan, havent-se pactat, no s'ha determinat el moment de la seva exigibilitat, o la mateixa exigibilitat s'ha establert amb una periodicitat superior a un any natural, la meritació de l'impost es produeix el 31 de desembre de cada any per la part proporcional corresponent al període transcorregut des de l'inici de l'operació, o des de l'anterior meritació, fins a la data.

S'exceptuen del que es disposa en aquest apartat les operacions a les quals es refereix l'apartat 1, lletra a) paràgraf segon, d'aquest article.

2. Sense perjudici del que disposa l'apartat anterior, en les operacions subjectes a gravamen que originin pagaments a compte anteriors a la realització del fet generador, l'impost es merita en el moment del cobrament anticipat, tant si és total o si és parcial, pels imports efectivament percebuts.

Article 46

Meritació de l'impost en les importacions

En les importacions de béns, la meritació de l'impost es produeix en el moment en què té o hagués tingut lloc la meritació dels drets a la importació, d'acord amb la legislació duanera, independentment que aquestes importacions estiguin o no subjectes als drets a la

importació mencionats. La meritació de l'impost és independent del moment del seu pagament.

Capítol setè. Base de tributació

Article 47

Base de tributació. Regla general

1. La base de tributació de l'impost està constituïda per l'import total de la contraprestació de les operacions subjectes procedent del destinatari o de terceres persones.

2. En particular, s'inclouen en el concepte de *contraprestació*:

a) Les despeses de comissions, ports i transports, assegurances, primes per prestacions anticipades i qualsevol altre crèdit efectiu a favor de qui realitza el lliurament o presta el servei, derivat de la prestació principal o de les accessòries.

b) Els tributs i els gravàmens de qualsevol classe que recauen sobre les mateixes operacions gravades, excepte el mateix impost general indirecte.

c) L'import dels envasos i els embalatges, inclosos els susceptibles de devolució, carregat als destinataris de l'operació, sigui quin sigui el concepte pel qual es percep aquest import.

d) L'import dels deutes assumits pel destinatari de les operacions subjectes com a contraprestació total o parcial de les mateixes operacions.

3. Es considera que redueixen la base de tributació de l'impost els descomptes i les bonificacions respecte a un lliurament de béns o una prestació de serveis quan es concedeixen prèviament o simultàniament al moment de la realització de les dites operacions.

El que disposa el paràgraf anterior no és d'aplicació quan les minoracions de preu constitueixen remuneracions d'altres operacions.

4. Es considera que no formen part de la base de tributació de l'impost:

a) Les quantitats percebudes per raó d'indemnitzacions, diferents de les previstes a l'apartat anterior que, per la seva naturalesa i funció, no constitueixin contraprestació o compensació dels lliuraments de béns o prestacions de servei subjectes a l'impost.

b) Els suplerts, entenent com a tals les quantitats a percebre per atendre pagaments en nom i per compte de tercers que, en conseqüència, no constitueixen una contraprestació d'un lliurament de béns o una prestació de serveis realitzat per l'obligat tributari.

5. Quan les quotes de l'impost general indirecte que graven les operacions subjectes a aquest tribut no s'han repercutit expressament a la factura, s'entén que la contraprestació no inclou aquestes quotes.

S'exclouen del que disposa l'apartat anterior els casos en què la repercussió expressa de l'impost no és obligatòria.

Article 48

Base de tributació. Regles especials

1. Quan la contraprestació de les operacions no consisteix en diners, es considera *base de tributació* el valor normal de mercat dels béns lliurats o serveis prestats.

No obstant això, si la contraprestació consisteix parcialment en diners, es considera *base de tributació* el resultat d'afegir al valor de mercat de la part no dinerària de la contraprestació, l'import de la part dinerària de la contraprestació, sempre que aquest resultat sigui superior al determinat per aplicació del que disposa el paràgraf anterior.

2. Quan en una mateixa operació i per un preu únic es lliurin béns o es prestin serveis de diversa naturalesa, inclosos els supòsits de transmissió de la totalitat o d'una part d'un patrimoni empresarial, la base imposable corresponent a cada un d'ells es determina en proporció al valor de mercat dels béns lliurats o dels serveis prestats.

El que disposa el paràgraf anterior no s'aplica quan aquests béns o serveis constitueixen l'objecte de les prestacions accessòries d'una altra de principal subjecta a l'impost.

3. Als supòsits d'autoconsum represos a l'article 8, són d'aplicació les regles següents per a la determinació de la base de tributació:

a) Si els béns es lliuren en el mateix estat en què han estat adquirits sense haver estat sotmesos a cap procés de fabricació, elaboració o transformació

per part del mateix obligat tributari, o pel seu compte, la base de tributació és la que s'hagués fixat en l'operació per la qual s'haguessin adquirit tals béns.

Tractant-se de béns importats, la base de tributació és la que hauria prevalgut per la liquidació de l'impost en el moment de la importació dels mateixos béns.

b) Si els béns lliurats han estat sotmesos a processos d'elaboració o transformació per part del transmissor o pel seu compte, la base de tributació és el cost dels béns o serveis utilitzats per l'obligat tributari per a l'obtenció dels dits béns, incloses les despeses de personal efectuades amb la mateixa finalitat.

c) No obstant això, si el valor dels béns lliurats ha estat alterat com a conseqüència de la seva utilització, deteriorament, obsolescència, envelliment o qualsevol altra causa, es considera base de tributació el valor dels béns en el moment que s'efectua el lliurament.

4. En els casos d'autoconsum de serveis, es considera base de tributació el cost de la prestació dels serveis, inclosa, en el seu cas, l'amortització dels béns cedits.

5. La base de tributació no pot ser inferior a la que resultaria d'aplicar el valor normal de mercat, excepte que l'impost addicional que s'hagués hagut de repercutir fos plenament deduïble per el destinatari de la operació, en els següents supòsits:

a) Quan hi ha vinculació entre les parts que intervenen en una operació segons el que disposa la legislació relativa a l'Impost sobre Societats.

b) Els lliuraments de béns i prestacions de serveis entre una empresa, grup d'empreses o professionals i els seus empleats.

c) Els lliuraments de béns immobles.

Als efectes d'aquesta llei s'entén per "valor normal de mercat" el que hagi estat acordat en condicions normals entre parts independents en transaccions o negocis jurídics idèntics o similars.

En relació als béns immobles la comprovació de valors es realitzarà d'acord amb el que s'estableix a aquests efectes la llei de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials Immobiliàries de 29 de desembre del 2000.

6. Quan la contraprestació de les operacions s'ha fixat en una moneda o una divisa diferent de l'euro s'aplica el tipus de canvi fixat per la Duana vigent en el moment de la meritació de l'impost.

7. A la base de tributació de les operacions a què es refereixen els apartats anteriors, quan procedeixi, s'han de contemplar addicionalment les regles establertes a l'article 46.

Article 49

Modificació de la base de tributació

1. La base de tributació determinada d'acord amb el que disposen els articles 47 i 48 anteriors es redueix en les quanties següents:

a) L'import dels envasos i els embalatges susceptibles de reutilització que han estat objecte de devolució.

b) Els descomptes i les bonificacions atorgats amb posterioritat al moment de l'operació.

2. Quan per resolució ferma, judicial o administrativa o d'acord amb el dret o els usos de comerç quedin sense efecte totalment o parcialment les operacions gravades o s'alteri el preu després del moment en el qual l'operació s'hagués efectuat, la base imposable es modifica en la quantia corresponent.

3. La base de tributació també es pot reduir quan els crèdits corresponents a les quotes repercutides per les operacions gravades siguin totalment o parcialment incobrables.

a) A aquest efecte, un crèdit es considera totalment o parcialment incobrable quan reuneix alguna de les condicions següents:

- Que hagi transcorregut el termini de sis mesos des del venciment de l'obligació.

- Que el deutor estigui declarat en situació de suspensió de pagaments o fallida.

- Que el deutor estigui processat pel delictes d'aixecament de béns.

- Que les obligacions hagin estat reclamades judicialment o siguin objecte d'un litigi judicial de la solució del qual depengui el cobrament.

b) No procedeix la modificació de la base de tributació en els casos següents:

- Crèdits que gaudeixen de garantia real, en la part garantida.

- Crèdits fiançats per entitats de crèdit o coberts per un contracte d'assegurament de crèdit o de caució, en la part fiançada o assegurada.

- Crèdits entre persones o entitats vinculades definides a l'article 48, apartat cinquè, llevat quan es compleixi la condició assenyalada a la lletra a) d'aquest article.

- Crèdits deguts o fiançats per entitats parapúbliques o entitats de dret públic.

- Crèdits en què el destinatari de les operacions no estigui establert al Principat d'Andorra.

c) En els supòsits de pagament parcial anterior a la modificació esmentada, s'entén que l'Impost general indirecte està inclòs a les quantitats percebudes i en la mateixa proporció que la part de contraprestació satisfeta.

d) En els supòsits en els quals procedeixi modificar la base de tributació per impagament s'haurà de reflectir l'esmentada circumstància en els llibres registres tant de l'obligat tributari com del destinatari de l'operació quan es tracti d'empresaris o professionals.

4. Si l'import de la contraprestació no resultés conegut en el moment de la meritació de l'impost, l'obligat tributari ha de fixar-lo provisionalment aplicant criteris fonamentats, sense perjudici de rectificar-lo quan aquest import sigui conegut.

Article 50

Determinació de la base de tributació

1. Amb caràcter general, la base de tributació s'ha de determinar a través del règim d'estimació directa, sense més excepcions que les establertes en aquesta Llei i a les normes reguladores del

règim d'estimació indirecta de les bases de tributació.

2. L'aplicació del règim d'estimació indirecta comprèn l'import de les adquisicions de béns i serveis efectuats per l'obligat tributari i l'impost suportat corresponent a les mateixes adquisicions.

Article 51

Base de tributació de les importacions

1. Regla general

En les operacions d'importació, la base de tributació és la que resulti d'afegir els conceptes següents al valor a la Duana, quan no hi estiguin inclosos:

a) Els tributs, els drets, les exaccions i els altres gravàmens que es meritin fora de l'àmbit territorial de l'impost, així com els que es meritin amb motiu de la importació, amb excepció del mateix impost general indirecte.

b) Les despeses accessòries, les de comissions, embalatges, transports i assegurances que es produeixin fins al lloc de destinació dels béns a l'interior del Principat d'Andorra.

2. Regles especials

a) La base de tributació de les reimportacions de béns exportats temporalment fora del territori andorrà per ser objecte de treballs de reparació, transformació, adaptació o treballs fets per encàrrec és la contraprestació dels treballs mencionats d'acord amb les normes referents al capítol setè. També es comprenen en la base de tributació els conceptes a què es refereixen les lletres a) i b) de l'apartat anterior quan no estiguin inclosos en la contraprestació definida en el paràgraf anterior.

b) La base de tributació en les importacions d'aplicacions informàtiques estàndards en sèrie i comercialitzades per ser usades és el resultat d'afegir al valor corresponent al suport informàtic el valor dels programes informàtics incorporats.

Les normes de modificació de la base de tributació de l'article 49 també són d'aplicació a la determinació de la base de tributació de les importacions.

Capítol vuitè. Obligats tributaris

Article 52

Obligats tributaris en els lliuraments de béns i les prestacions de serveis

1. Són obligats tributaris de l'impost:

a) Amb caràcter general, els empresaris o els professionals que realitzen els lliuraments de béns o presten els serveis subjectes a l'impost.

b) No obstant això, són obligats tributaris els empresaris o professionals per qui es realitzen les operacions subjectes a gravamen:

- Quan els empresaris o els professionals que realitzen els lliuraments de béns o presten els serveis subjectes a l'impost no estan establerts en l'àmbit territorial de l'impost i els destinataris de les operacions realitzades són empresaris o professionals establerts en territori andorrà.

- Quan tant l'empresari o el professional que realitzi el lliurament de béns com el destinatari de l'operació no estiguin establerts en el territori andorrà.

2. Tenen la consideració d'*obligats tributaris* les societats civils, les comunitats de béns i altres entitats que, sense tenir personalitat jurídica, constitueixen una unitat econòmica o un patrimoni separat, quan realitzen operacions subjectes a l'impost. En aquests supòsits responen del pagament de l'impost de forma solidària, i per la totalitat del deute tributari, els socis, comuners, partícips o, en general, els titulars finals d'aquesta entitat.

Article 53

Obligats tributaris en les importacions

Són els obligats tributaris de l'impost en les operacions d'importació els que realitzen les importacions.

A aquest efecte, es consideren *importadors*:

1. Els destinataris dels béns importats, siguin adquirents, cessionaris o propietaris dels mateixos béns, o bé consignataris que actuen en nom propi en la importació dels béns esmentats amb independència de la seva condició d'obligat tributari en les altres operacions subjectes a l'impost.

2. Els viatgers pels béns que porten o transporten en arribar a Andorra.

3. Els propietaris dels béns en els casos no previstos en els apartats 1 i 2 anteriors.

Article 54

Responsables de l'impost

1. Són responsables subsidiaris de l'impost els agents de Duanes que actuen en nom propi i per compte dels seus comitents.

2. Són responsables solidaris del deute tributari que correspongui satisfer a l'obligat tributari els destinataris de les operacions que, mitjançant acció o omissió culposa o dolosa, eludeixen la repercussió correcta de l'impost.

A aquest efecte, la responsabilitat arriba a la sanció que pugui procedir.

3. Les responsabilitats establertes a l'apartat primer anterior no comprenen els deutes tributaris que es posin de manifest com a conseqüència d'actuacions practicades fora dels recintes duaners.

Article 55

Trasllat de l'impost

1. Els obligats tributaris han de traslladar o repercutir íntegrament l'impost sobre aquells per als quals es realitza l'operació gravada, i aquests darrers queden obligats a suportar-lo sempre que el trasllat de l'impost s'ajusti al que estableix la Llei.

2. El trasllat de l'impost s'ha d'efectuar mitjançant factura o document substitutiu, en les condicions i els requisits que s'estableixen reglamentàriament.

A aquest efecte, la quota repercutida es consigna separatament de la base de tributació, fins i tot en els casos de preus fixats administrativament, indicant el tipus de gravamen.

3. El trasllat de l'impost s'ha d'efectuar al moment de l'expedició i el lliurament de la factura o dels documents substitutius corresponents.

4. El dret de trasllat de l'impost s'ha d'exercir dins del període de prescripció tributària. No obstant això, es perd el dret al trasllat de l'impost quan hagi transcorregut un any des de la data de la meritació sempre que el destinatari no sigui un empresari o professional.

5. El destinatari de l'operació gravada per l'impost no està obligat a suportar el trasllat de l'impost amb anterioritat al moment de la meritació d'aquest impost.

6. En les importacions de béns, el trasllat de l'impost es produeix mitjançant el corresponent document expedit per la Duana.

Article 56

Rectificació de les quotes impositives

1. Els obligats tributaris han d'efectuar la rectificació de les quotes impositives traslladades quan l'import de les quotes s'ha determinat incorrectament o es produeixen circumstàncies que, segons el que disposa l'article 49, donen lloc a la modificació de la base de tributació.

La rectificació s'ha d'efectuar en el moment en què s'adverteixen les causes de la incorrecta determinació de les quotes o es produeixen les circumstàncies a les quals es refereix el mencionat article 49 d'aquesta Llei, sempre que no hagin transcorregut tres anys a partir del moment en què s'ha meritat l'impost corresponent a l'operació.

2. La rectificació de les quotes impositives traslladades s'ha de documentar d'acord amb el que s'estableixi reglamentàriament.

3. Quan la rectificació de les quotes implica un augment de les inicialment repercutides i és conseqüència d'un error fonamentat en dret o en les circumstàncies previstes a l'article 49, l'obligat tributari ha d'incloure la diferència en la declaració liquidació corresponent al període en què s'ha d'efectuar la rectificació.

4. Quan la rectificació impliqui una minoració de les quotes inicialment repercutides, l'obligat tributari pot optar per qualsevol de les vies següents:

a) Iniciar el procediment corresponent de devolució d'ingressos indeguts.

b) Regularitzar la situació tributària a la declaració liquidació corresponent al període en el qual s'hagi d'efectuar la rectificació o en les posteriors fins al termini d'un any a comptar del moment en què s'hagués hagut de fer la rectificació mencionada.

Capítol novè. Tipus de gravamen

Article 57

Tipus de gravamen general

El tipus de gravamen general és d'un 4,5% i s'exigeix sempre que no es prevegi expressament l'aplicació d'un altre tipus de gravamen.

Article 58

Tipus de gravamen reduït

El tipus de gravamen reduït és d'un 1% i s'aplica només a les operacions següents:

1. Les classes impartides a títol particular per persones físiques sobre matèries incloses en els plans d'estudis de qualsevol nivell i grau del sistema d'ensenyament escolar o universitari.

2. Els productes alimentaris (incloses les begudes, excepte però les begudes alcohòliques) per al consum humà o animal, els animals vius, les llavors, les plantes i els ingredients normalment utilitzats en la preparació de productes alimentaris; els productes utilitzats normalment com a complement o succedani de productes alimentaris.

S'entén per *begudes alcohòliques* tot líquid apte per al consum humà per ingestió que contingui alcohol etílic.

3. Les aigües, fins i tot en estat sòlid, aptes per a l'alimentació humana o animal o per al reg.

4. Els llibres, els diaris i les revistes que no continguin únicament i fonamentalment publicitat. Els elements complementaris que es lliuren conjuntament amb aquests béns mitjançant preu únic tributen al tipus de gravamen corresponent segons la naturalesa del bé lliurat.

Es comprenen en aquest apartat les execucions d'obra que tinguin com a resultat immediat l'obtenció d'un llibre, un diari o una revista en plec o en continu, d'un fotolit dels béns esmentats o que consisteixi en l'enquadernació dels mateixos béns.

S'entén que els llibres, els diaris i les revistes contenen fonamentalment publicitat quan més del 75 per 100 dels ingressos que proporcionen al seu editor s'obtinguin per aquest concepte.

Article 59

Tipus de gravamen super reduït

El tipus de gravamen *super* reduït és del 0% s'aplica només a les operacions següents:

1. Les prestacions de serveis hospitalaris o d'assistència sanitària i les que s'hi relacionen directament, efectuades per entitats parapúbliques o de dret públic.

Es consideren prestacions de serveis directament relacionades amb les hospitalàries i d'assistència sanitària les d'alimentació, allotjament, sala d'operacions, subministrament de medicaments i material sanitari i altres d'anàlegs prestats per les clíniques, els laboratoris, les residències i altres establiments hospitalaris i d'assistència sanitària. El tipus reduït no s'estén a les operacions següents:

- a) Els serveis mencionats anteriorment no prestats als malalts i als seus acompanyants.
- b) Els serveis veterinaris.
- c) L'arrendament de béns realitzats per les entitats a què es refereix aquest apartat.

2. L'assistència a persones físiques efectuada per professionals de la salut amb conveni vigent amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, sempre que el destinatari hi estigui afiliat o en sigui beneficiari i que l'acte estigui reemborsat, almenys parcialment.

A efectes d'aquest impost tenen la condició de professionals de la salut els considerats com a tal en l'ordenament jurídic o reconeguts per l'Administració general.

3. Les prestacions de serveis d'assistència social i les altres que hi estan relacionades directament, realitzades en l'exercici dels professionals socials, o per entitats parapúbliques, entitats de dret públic o altres organismes de caràcter social reconeguts per l'Estat, sempre que es tracti d'actes efectuats per professionals en conveni amb la Caixa Andorrana de Seguretat Social, detallades a continuació:

- a) Protecció de la infància i de la joventut.
- b) Assistència a la tercera edat.

c) Educació especial i assistència a persones amb discapacitat.

d) Acció social comunitària i familiar.

e) Reinserció social i prevenció de la delinqüència.

f) Assistència a alcoholòtics i toxicòmans.

A efectes d'aquest impost tenen la condició de professionals socials els considerats com a tals en l'ordenament jurídic, o reconeguts per l'Administració general.

4. L'educació de la infància i de la joventut, la guàrdia i la custòdia d'infants, l'ensenyament escolar, universitari i de postgrau i la formació i el reciclatge professional, realitzat per entitats parapúbliques, per entitats de dret públic o per entitats privades autoritzades per a l'exercici d'aquestes activitats.

El tipus reduït s'estén a les prestacions de serveis directament relacionades amb els serveis descrits anteriorment, realitzades per les mateixes empreses docents o educatives que presten els serveis mencionats o per entitats o associacions de caràcter no lucratiu.

5. Les prestacions de serveis directament relacionades amb la pràctica de l'esport o de l'educació física, facilitades a les persones que practiquen l'esport o l'educació física per organismes sense ànim de lucre com poden ser entitats de dret públic o parapúbliques, federacions esportives o associacions esportives federades.

6. Les prestacions de serveis relacionades a continuació quan són efectuades per Administracions públiques o parapúbliques, entitats de dret públic o entitats o establiments culturals o socials de caràcter no lucratiu:

- a) Les pròpies de biblioteques, arxius i centres de documentació.
- b) Les visites a museus, galeries d'art, pinacoteques, monuments, indrets històrics, jardins botànics, parcs zoològics i parcs naturals i altres espais naturals protegits de característiques similars.

c) Les representacions teatrals, musicals, coreogràfiques, audiovisuals i cinematogràfiques.

d) L'organització d'exposicions i manifestacions similars d'àmbit educatiu, cultural o social.

7. El transport de malalts o ferits en ambulàncies o vehicles especialment adaptats per a aquest fi.

8. Els arrendaments d'edificis o de parts dels mateixos edificis destinats exclusivament a habitatges, inclosos els aparcaments i els annexos accessoris a aquests últims i els mobles, arrendats conjuntament amb ells.

9. El lliurament de medicaments reemborsables per la Caixa Andorrana de Seguretat Social.

10. Les transmissions d'habitatges a les que hagués correspost l'aplicació de la exempció contemplada en l'apartat 11 de l'article 4 de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials Immobiliàries, essent d'aplicació els mateixos requisits i procediment.

Article 60

Tipus de gravamen incrementat

El tipus de gravamen incrementat és d'un 9,5% i s'aplica a les prestacions de serveis bancaris i financers.

Capítol desè. Deduccions i devolucions

Article 61

Quotes tributàries deduïbles

1. Els obligats tributaris poden deduir les quotes de l'impost que hagin suportat en la adquisició de béns o serveis rebuts relacionats amb el desenvolupament de les seves activitats econòmiques.

2. En cap cas no procedeix la deducció de les quotes en una quantia superior a la que legalment correspongui ni abans que s'haguessin meritat d'acord amb el que s'estableix segons aquesta Llei.

Article 62

Requisits subjectius de la deducció

Poden fer ús del dret a deduir els obligats tributaris de l'impost que tinguin la condició d'empresaris o professionals d'acord amb el que estableix l'article 5 d'aquesta Llei.

Article 63

Limitacions del dret a deduir

1. Els empresaris o els professionals no poden deduir les quotes de l'impost suportades o satisfetes per les adquisicions o importacions de béns o serveis que no s'afectin de manera exclusiva a la seva activitat empresarial o professional.

2. Les quotes suportades per l'adquisició, la importació, el lloguer o la cessió d'ús per un altre títol de béns d'inversió que s'utilitzin en tot o en part en el desenvolupament de l'activitat empresarial o professional es poden deduir d'acord amb les regles següents:

a) Quan es tracti de béns o serveis diferents dels compresos en les regles següents, en la mesura en què aquests béns o serveis hagin de ser utilitzats previsiblement, d'acord amb criteris fonamentats, en el desenvolupament de l'activitat empresarial o professional.

b) Quan es tracti d'automòbils de turisme i els seus remolcs, ciclomotors i motocicletes, es presumiran afectats al desenvolupament de l'activitat empresarial o professional en la proporció del 50%.

No obstant això, es presumeixen afectats al 100% al desenvolupament de l'activitat empresarial o professional els següents:

- Automòbils mixtos utilitzats en el transport de mercaderies.
- Els utilitzats en la prestació de serveis de transport de viatgers mitjançant contraprestació.
- Els utilitzats en la prestació de serveis d'ensenyament de conductors o pilots mitjançant contraprestació.
- Els utilitzats per a la realització de proves, demostracions o per a la promoció de vendes.
- Els utilitzats en els desplaçaments professionals dels representants o els comercials.
- Els utilitzats en serveis de vigilància.

c) El grau d'utilització dels béns o els serveis previstos a l'apartat 2, lletra a) d'aquest article l'ha d'acreditar l'obligat

tributari per qualsevol mitjà de prova admès en dret.

En relació amb els béns previstos a l'apartat 2, lletra b), qui qüestioni el grau d'utilització presumptament establert, ja sigui l'obligat tributari o l'Administració, ha d'acreditar el grau efectiu d'utilització.

3. El que disposa l'apartat anterior també és d'aplicació a les quotes suportades o satisfetes per l'adquisició o la importació dels béns i serveis següents directament relacionats amb els béns a què es refereix aquest apartat:

- a) Accessoris i peces de recanvi.
- b) Combustibles, carburants i productes energètics necessaris per al seu funcionament.
- c) Serveis d'aparcament i utilització de vies de peatge.
- d) Rehabilitació, renovació i reparació dels mateixos béns.

Article 64

Exclusions del dret a deduir

1. No poden ser objecte de deducció, en cap proporció, les quotes suportades com a conseqüència de l'adquisició, fins i tot per a l'autoconsum, la importació, l'arrendament, la reparació, el manteniment o la utilització dels béns i els serveis que s'indiquen a continuació i dels béns i els serveis accessoris o complementaris als mateixos béns i serveis:

- a) Joies, pedres precioses, perles naturals o cultivades i objectes elaborats totalment o parcialment amb or o platí.

Als efectes d'aquest impost, es consideren *pedres precioses*: el diamant, el robí, el safir, la maragda, l'aiguamarina, l'òpal i la turquesa.

- b) Els aliments, les begudes i el tabac.
- c) Els espectacles i els serveis de caràcter recreatiu.
- d) Els béns o els serveis destinats a atencions a clients, assalariats o terceres persones.

No tenen aquesta consideració:

- Les mostres gratuïtes i els objectes publicitaris de poc valor definits a l'article 6, apartats 2 i 4.

- Els béns destinats exclusivament a ser objecte de lliurament o cessió d'ús, directament o mitjançant transformació, a títol oneros, que en un moment posterior a l'adquisició es destinin a atencions a clients, assalariats o terceres persones.

e) Els serveis de desplaçament o viatges, hoteleria i restauració, excepte quan siguin deduïbles en l'impost sobre societats i en l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques.

2. S'exceptuen del que disposa el paràgraf anterior les quotes suportades com a conseqüència de les operacions mencionades relatives als béns i als serveis següents:

a) Els béns que objectivament considerats siguin d'exclusiva aplicació industrial, comercial, agrària, clínica o científica.

b) Els béns adquirits o els serveis rebuts destinats a ser objecte de lliurament o cessió d'ús a títol oneros directament o mitjançant transformació per empresaris o professionals dedicats habitualment a la realització d'aquelles operacions.

Article 65

Requisits formals de la deducció

1. Únicament poden exercir el dret a la deducció els empresaris o els professionals que estiguin en possessió del document justificatiu del seu dret.

A aquest efecte, únicament es consideren documents justificatius del dret a la deducció els següents:

a) La factura original o document equivalent que documenti la repercussió de les quotes de l'impost derivada d'un lliurament de béns o d'una prestació de serveis subjecta a l'impost sempre que aquesta factura o document equivalent compleixi els requisits establerts reglamentàriament.

b) En el cas d'importacions, el document administratiu únic o document equivalent degudament diligenciat, expedit per la Duana.

c) La escriptura notarial que contingui tots els elements d'informació exigits reglamentàriament per a les factures.

2. Els documents anteriors que no compleixin tots i cada un dels requisits establerts legalment i reglamentàriament no justifiquen el dret a la deducció, excepte en cas que es produís la corresponent rectificació d'aquests documents. Així mateix, la quantia del dret a la deducció es limita a les quotes repercutides o satisfetes expressament i separadament consignades als documents esmentats a les lletres a) i b) de l'apartat primer d'aquest article.

El dret a la deducció de les quotes que es justifiqui mitjançant un document rectificatiu únicament pot efectuar-se en el període impositiu en què l'empresari o el professional rebi aquest document o en el següent sempre que no hagi transcorregut el termini a què fa referència l'article 68, sense perjudici del que disposa l'apartat segon de l'article 68.

Article 66

Naixement del dret a la deducció

El dret a la deducció neix en el moment en què es meriten les quotes deduïbles.

Article 67

Exercici del dret a la deducció

1. En les declaracions corresponents a cadascun dels períodes de liquidació, els obligats tributaris poden deduir globalment l'import total de les quotes deduïbles de l'import de les quotes de l'impost meritades durant el mateix període de liquidació en l'àmbit territorial andorrà com a conseqüència del lliuraments de béns o prestacions de serveis realitzades.

2. Les deduccions han d'efectuar-se en funció de la destinació previsible dels béns i els serveis adquirits, sense perjudici que es rectifiqui amb posterioritat si es modifiqués la destinació previsible.

No obstant això, en els casos de destrucció o pèrdua dels béns adquirits o importats per causa no imputable a l'obligat tributari degudament justificada, no és exigible la rectificació mencionada.

3. El dret a la deducció únicament pot exercir-se a la declaració liquidació relativa al període de liquidació en què el seu titular hagi suportat les quotes deduïbles o en les successives sempre que no hagués transcorregut el termini

de tres anys comptats a partir del naixement d'aquest dret.

4. Quan la quantia de les deduccions superi l'import de les quotes meritades en el mateix període de liquidació, l'excés es pot compensar en les declaracions liquidacions posteriors sempre que no haguessin transcorregut tres anys comptats a partir de la presentació de la liquidació en la qual s'hagi originat l'excés mencionat.

No obstant això, l'obligat tributari pot optar per la devolució del crèdit existent al seu favor quan resulti procedent la devolució d'acord amb el que disposen els articles 70, 71 i 72 de la Llei.

5. Els que no realitzessin amb anterioritat activitats econòmiques poden deduir les quotes que hagin suportat abans del moment en què inicien l'activitat econòmica en funció de l'afectació de dits béns o serveis a les activitats econòmiques. En els casos de béns la vida útil dels quals sigui superior a l'any, l'afectació haurà de venir modulada en funció del temps transcorregut des de la seva adquisició. Als efectes d'aquest impost, la vida útil dels béns mobles s'estableix en cinc anys i dels immobles en deu anys.

Article 68

Caducitat del dret a la deducció

El dret a la deducció caduca quan el titular no l'ha exercitat en els terminis assenyalats a l'article 67.

No obstant això, en els casos en què la procedència del dret a deduir o la quantia de la deducció està pendent de la resolució d'una controvèrsia en via administrativa o jurisdiccional, el dret a la deducció caduca quan han transcorregut tres anys des de la data en què la resolució esdevé ferma.

Article 69

Rectificació de deduccions

1. Els obligats tributaris, en cas que no hi hagi hagut requeriment previ, poden rectificar les deduccions practicades quan l'import de les mateixes deduccions s'ha determinat incorrectament o l'import de les quotes suportades ha estat objecte de rectificació d'acord amb el que disposa l'article 56.

La rectificació de les deduccions és obligatòria quan implica una minoració de l'import inicialment deduït.

2. La rectificació de deduccions originada per la prèvia rectificació de l'import de les quotes inicialment suportades s'efectua de la manera següent:

a) Quan la rectificació determini un increment de l'import de les quotes inicialment deduïdes, pot efectuar-se a la declaració corresponent al període impositiu en què l'obligat tributari rebi el document justificatiu del dret a deduir en què es rectifiquin les quotes inicialment repercutides, o bé en les declaracions liquidacions següents, sempre que no hagin transcorregut tres anys des de la meritació de l'operació o, si fos el cas, des de la data de la modificació de la base de tributació de l'operació.

b) Quan la rectificació determini una minoració de l'import de les quotes inicialment deduïdes, i atès que la rectificació es basa en un error fonamentat en dret o en les causes que estableix l'article 49 d'aquesta Llei, la rectificació s'ha d'efectuar en la declaració corresponent al període impositiu en què l'obligat tributari rebi el document justificatiu del dret a deduir en què es rectifiquen les quotes inicialment suportades. En qualsevol altre supòsit, l'obligat tributari ha de presentar una declaració rectificativa del període corresponent a la qual serà d'aplicació el recàrrec i els interessos legals pertinents.

Article 70

Supòsits generals de devolució

1. Els obligats tributaris que no han pogut efectuar les deduccions originades en un període de liquidació mitjançant el procediment previst a l'article 68 per excedir contínuament la quantia de les mateixes deduccions de les quotes meritades, tenen dret a sol·licitar la devolució de l'import existent al seu favor a 31 de desembre de cada any a la declaració liquidació corresponent a l'últim període de liquidació de l'any mencionat.

2. Reglamentàriament es pot establir, amb referència a determinats sectors o obligats tributaris, el dret a la devolució de l'import al seu favor existent en finalitzar cada període de liquidació.

3. Els empresaris o els professionals que no tinguin dret a la devolució de l'impost d'acord amb el que estableix l'apartat segon de l'article 72 tenen el dret a la devolució del saldo al seu favor seguint el procediment general de devolució aplicable als empresaris o als professionals establerts en l'àmbit territorial de l'impost.

Article 71

Devolucions a exportadors en règim comercial

1. Els obligats tributaris que durant l'any natural immediatament anterior o durant l'any natural en curs hagin realitzat les operacions que s'indiquen a l'apartat següent per un import global superior a 100.000 euros tenen dret a la devolució del saldo que tinguin al seu favor existent al termini de cada període de liquidació fins al límit resultant d'aplicar el tipus de gravamen general de l'impost a l'import total, en el període corresponent, de les operacions mencionades.

2. La devolució descrita a l'apartat anterior s'aplica a les operacions exemptes en virtut del que disposen els articles 14 i 15.

3. Als efectes d'aquest article, s'entén per *import de les exportacions, els lliuraments i les prestacions de servei* la suma total de les contraprestacions corresponents, inclosos els pagaments anticipats o, en el seu defecte, dels valors dels béns exportats o lliurats i dels serveis prestats.

4. Els requisits i el procediment per executar el dret establert en aquest article es determinen reglamentàriament.

Article 72

Devolucions a exportadors en règim de viatgers

La devolució de les quotes suportades en les adquisicions de béns aplicable en règim de viatgers regulat a l'article 14 s'ha d'ajustar al que es preveu reglamentàriament.

Article 73

Règim especial de devolucions a determinats empresaris o professionals no establerts a l'àmbit territorial de l'impost

1. Els empresaris o els professionals no establerts al Principat d'Andorra que

compleixin els requisits previstos en els apartats següents poden exercir el dret a la devolució de l'impost general indirecte que hagin satisfet o que els hagi estat traslladat en aquest territori, d'acord amb el que estableix aquest article.

A aquest efecte, s'assimilen als no establerts a l'àmbit territorial de l'impost els empresaris o els professionals que, sent titulars d'un establiment permanent situat a Andorra, no realitzin des d'aquest establiment lliuraments de béns ni prestacions de serveis.

2. El present règim especial de devolució no és d'aplicació als empresaris que hagin realitzat a Andorra, durant el període a què es refereix la sol·licitud, lliuraments de béns o prestacions de serveis subjectes a aquest impost, exceptuant els següents:

Lliuraments de béns i prestacions de serveis en els quals no siguin obligats tributaris de l'impost.

a) Lliuraments de béns exempts d'acord amb el que estableix l'article 14.

b) Els serveis de transport i els serveis accessoris als de transport exempts d'acord amb el que estableixen els articles 14, 16, 17 i 39.

3. Els empresaris o els professionals no establerts al Principat d'Andorra que compleixin els requisits i sol·licitin la devolució de l'impost general indirecte que hagin satisfet o que els hagi estat traslladat en aquest territori, han de nomenar, amb caràcter previ a la seva sol·licitud, un representant resident en territori andorrà perquè pugui actuar com a interlocutor amb les autoritats administratives pertinents.

4. Els empresaris o els professionals tenen el dret a la devolució de l'impost que hagin suportat durant el període de temps a què es refereix la sol·licitud amb motiu de les adquisicions o les importacions de béns o serveis que hagin realitzat sempre que als Estats on estiguin establerts hi hagi reciprocitat de tracte a favor dels empresaris o els professionals establerts a Andorra.

5. No són deduïbles les quotes que estarien excloses del dret a deducció d'acord amb el que estableixen els articles 63 i 64.

6. No són admissibles les sol·licituds de devolucions per un import inferior a la xifra de 220 euros.

7. Les sol·licituds de devolucions únicament poden fer referència als períodes anual o trimestral immediatament anteriors.

8. L'Administració pot exigir als interessats els justificants necessaris per poder apreciar els fonaments i la correcta determinació de les sol·licituds de devolució.

9. Els procediments de sol·licitud de les devolucions a què es refereix aquest article es determinen reglamentàriament.

Capítol onzè. Règim especial simplificat

Article 74

Àmbit subjectiu d'aplicació

1. El règim especial simplificat s'aplica amb caràcter voluntari als empresaris o als professionals quan l'import dels lliuraments de béns i prestacions de serveis realitzats no superin la xifra anual de 100.000 Euros. Als efectes de determinar l'import anterior no es tenen en compte les transmissions de béns d'inversió i s'exclou, en el seu cas, l'impost general indirecte. L'import es prorrateja en la part corresponent a l'any natural en cas d'inici d'activitat.

2. L'obligat tributari que es vulgui acollir a aquest règim ho ha de sol·licitar al ministeri encarregat de les finances abans de finalitzar l'any anterior al que hagi de sortir efecte. Una vegada hagi optat per el règim, s'ha de mantenir durant un termini mínim tres anys i per sol·licitar-ne cal que renunciï comunicant-ho al ministeri encarregat de les finances abans de la finalització de l'any anterior al que hagi de sorgir efecte.

En cas de nova creació o entitats de nova creació l'opció d'acolliment a aquest règim s'ha de fer durant el mes següent al inici de les activitats.

Article 75

Contingut del règim especial simplificat

1. La determinació de la quota de liquidació es realitza per la diferència entre la suma de les quotes repercutides en el període de liquidació i els percentatges

estimatiu d'elles quites suportades que s'indiquen a continuació, segons el tipus d'activitat econòmica que realitza, aplicats sobre la xifra dels ingressos. Dins la xifra d'ingressos no s'inclouen el procedents de les transmissions d'actius fixes afectes a l'activitat desenvolupada.

2. Els percentatges de despeses son els següents:

- a) En les realitzacions d'activitats comercials, les quotes suportades es quantifiquen amb el 3 per cent de la xifra d'ingressos.
- b) En la resta d'activitats les quotes suportades es quantifiquen amb el 1,5 per cent de la xifra d'ingressos.

Capítol dotzè. Obligacions formals

Article 76

Obligacions formals dels obligats tributaris

1. Els obligats tributaris han de complir els requisits, els terminis i les condicions que es determinen reglamentàriament per:

- a) Presentar declaracions relatives a l'inici, la modificació i la finalització de les activitats que determinen la subjecció a l'impost.
- b) Sol·licitar a l'Administració el número de registre tributari, comunicarlo i acreditar-lo en els supòsits que s'estableixen.
- c) Expedir i lliurar factures de totes les seves operacions, d'acord amb el que es determina reglamentàriament.
- d) Portar el Llibre registre de factures emeses, el Llibre registre de factures rebudes i, en el seu cas, el Llibre registre de béns d'inversió, així com altres registres específics que s'estableixen reglamentàriament.
- e) Presentar periòdicament o a requeriment de l'Administració la informació relativa a les seves operacions econòmiques amb terceres persones.
- f) Presentar les declaracions liquidacions corresponents i ingressar l'import de l'impost que en resulti.
- g) Nomenar un representant, que sigui resident al Principat, a l'efecte del compliment de les obligacions imposades en aquesta Llei, quan es tracti

d'obligats tributaris no establerts a Andorra.

2. L'obligació d'expedir i lliurar factures, per les operacions efectuades, pels empresaris o els professionals, la pot complir, d'acord amb el que es disposa reglamentàriament, el client dels empresaris o professionals mencionats o un tercer, els quals han d'actuar, en tot cas, en nom i per compte dels dits empresaris o professionals.

Quan l'obligació esmentada la compleixi un client de l'empresari o el professional, és obligatori un acord previ entre ambdues parts, formalitzat per escrit. Tanmateix, s'ha d'establir un procediment que acrediti l'acceptació per part de l'empresari o del professional mencionat de cada una de les factures emeses en el seu nom i per compte propi o del client.

3. Les factures expedides per l'empresari o el professional, pel seu client o per un tercer, en nom i per compte de l'empresari o del professional esmentat, poden ser transmeses per mitjans electrònics, sempre que el destinatari de les factures hagi donat el seu consentiment i els mitjans electrònics utilitzats en la transmissió garanteixin l'autenticitat del seu origen i la integritat del seu contingut.

Reglamentàriament es determinen els requisits de la facturació electrònica.

4. El Ministeri encarregat de les finances, quan ho consideri necessari als efectes de qualsevol actuació dirigida a la comprovació de la situació tributària de l'empresari o del professional o de l'obligat tributari, pot exigir una traducció al català de les factures corresponents al lliurament de béns o prestacions de serveis efectuades en l'àmbit territorial de l'impost, així com de les rebudes pels empresaris o els professionals, o els obligats tributaris establerts a Andorra.

Article 77

Regles especials en matèria de facturació

1. Les factures rebudes, els justificants comptables i les còpies de les factures emeses han de conservar-se durant el termini de prescripció de l'impost. La conservació es pot dur a terme per mitjans electrònics. Aquesta obligació la pot

complir un tercer, que ha d'actuar en nom i per compte de l'obligat tributari.

2. Reglamentàriament poden establir-se fórmules alternatives per al compliment de les obligacions de facturació i de conservació dels documents a què es refereix l'apartat primer d'aquest article, amb la finalitat d'evitar perturbacions en el desenvolupament de les activitats econòmiques.

3. Quan l'obligat tributari mantingui per mitjans electrònics les factures emeses o rebudes, ha de garantir al Ministeri encarregat de les Finances l'accés complet a les factures mencionades. L'obligació anterior és independent del lloc de conservació.

Article 78

Liquidació de l'impost

1. Els obligats tributaris han de determinar en cada període de liquidació el deute tributari, minorant l'impost general indirecte repercutible en el període, per les quotes de l'impost general indirecte suportat que tinguin el caràcter de deduïble.

Quan l'import net de la xifra anual de negocis pel conjunt d'activitats dutes a terme per l'obligat tributari, l'any immediatament anterior, sigui inferior a 250.000 euros, les declaracions-liquidacions es fan els mesos de juliol i gener.

Quan l'import net de la xifra anual de negocis pel conjunt d'activitats dutes a terme per l'obligat tributari, l'any immediatament anterior, sigui inferior a 3.600.000 euros, les declaracions-liquidacions es fan els mesos d'abril, juliol, octubre i gener.

En els altres casos, les declaracions-liquidacions es fan mensualment.

L'ingrés del deute tributari s'ha de dur a terme en el lloc, la forma i els models que s'estableixen reglamentàriament.

2. En les importacions de béns, l'impost es liquida en la forma prevista per la legislació duanera corresponent.

3. Reglamentàriament es determinen les garanties i els procediments que resultin procedents per assegurar el compliment de les obligacions tributàries corresponents.

Article 79

Liquidació provisional d'ofici

1. Passats trenta dies des de la notificació a l'obligat tributari del requeriment del Ministeri encarregat de les Finances perquè efectui la declaració liquidació que no va realitzar en el termini reglamentari, el Ministeri encarregat de les Finances pot iniciar el procediment, excepte si en el període indicat es repara l'incompliment o es justifica degudament la inexistència de l'obligació.

2. La liquidació provisional d'ofici es fa sobre la base de les dades, els antecedents, els signes, els índexs, els mòduls o altres elements de què disposa el Ministeri encarregat de les Finances i que siguin rellevants a aquest efecte, ajustant-se al procediment que es determini reglamentàriament.

3. Les liquidacions provisionals regulades en aquest article, un cop notificades, són executades immediatament, sense perjudici de les reclamacions que reglamentàriament es determinin.

4. Sense perjudici del que estableixen els apartats anteriors d'aquest article, el Ministeri encarregat de les Finances pot efectuar ulteriorment la comprovació de la situació fiscal dels obligats tributaris, practicant les liquidacions que procedixin d'acord amb la Llei de bases de l'ordenament tributari.

Article 80

Obligacions dels fedataris públics

Els fedataris públics han de comunicar al Ministeri encarregat de les Finances l'atorgament de qualsevol acte o contracte que impliqui una transmissió de béns immobles o la constitució o cessió de drets reals en què intervinguin sempre que el transmissor tingui la consideració d'empresari o professional als efectes d'aquest impost. El transmissor haurà de demostrar la seva condició d'empresari o professional als efectes d'aquest impost mitjançant un certificat emès pel Ministeri encarregat de les finances o la darrera declaració liquidació del IVA o el que s'estipuli reglamentàriament.

La relació serà presentada durant la primera quinzena de cada trimestre en la forma i d'acord amb els models que reglamentàriament es determinin, en tot

cas la informació mínima que s'haurà de comunicar és la següent:

- Tipus de transacció.
- Data de la transacció.
- Identificació i domicili de les parts intervinents.
- Identificació del bé immoble objecte de la transacció.
- Import de la transacció.
- Impost meritat.

Capítol tretzè. Infraccions i sancions

Article 81

Infraccions

La regulació de les infraccions en matèria tributària relatives al contingut d'aquesta Llei es regeix en allò que no s'estableix en la present Llei, pel règim d'infraccions i sancions establert en la secció tercera del capítol III de la Llei de bases de l'ordenament tributari, del 19 de desembre de 1996, així com pel règim d'infraccions i sancions establert en el títol XII de la Llei 5/2004, del 14 d'abril del Codi de Duana.

Article 82

Modalitats d'infraccions

1. Es consideren infraccions simples:
 - a) Les autoliquidacions incompletes sense transcendència en la liquidació.
 - b) L'incompliment de requeriments d'informació i/o documentació.
 - c) L'incompliment de les obligacions a incloure informació a la memòria dels comptes anuals.
 - d) L'incompliment de les obligacions en la facturació.
2. Es consideren infraccions de defraudació:
 - a) La no presentació de l'autoliquidació, excepte quan els fets constatats s'ajustin a la tipificació de la infracció de contraban prevista a l'article 249 de la Llei 5/2004, del 14 d'abril del Codi de Duana.
 - b) Les autoliquidacions incompletes amb transcendència en la liquidació.
 - c) Les falses autoliquidacions.

d) L'incompliment dels requisits formals en la confecció de les dades que es facilitin a la Duana en la declaració normal o electrònica.

e) L'incompliment de les obligacions en la facturació quan produeixin defraudació.

Article 83

Sancions

1. Les infraccions simples són sancionades mitjançant una multa fixa d'entre 150 euros i 3.000 euros.

2. Les infraccions de defraudació són sancionades mitjançant una multa proporcional d'entre el 50% i el 150% de la quota defraudada, sense que aquesta multa pugui ser inferior a 150 euros.

3. Les sancions anteriors s'estableixen seguint els criteris de graduació establerts en la Llei de bases de l'ordenament tributari.

4. En els supòsits d'existència de dades manifestament incorrectes o intenció d'ocultació de dades en les declaracions que es presenten a la Duana, quan aquesta hagi atorgat el benefici d'un procediment simplificat es retira el benefici del procediment simplificat i per tant l'obligat tributari haurà de presentar les liquidacions seguint el procediment normal.

Disposició addicional primera

S'afegeix el paràgraf següent a l'article 1, apartat 2 de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials immobiliàries, del 29 de desembre del 2000 que queda redactat com segueix:

"No estan subjectes a aquest impost les transmissions patrimonials de béns immobles realitzades pels empresaris i els professionals en el marc de la seva activitat empresarial o professional quan estiguin subjectes o no subjectes a l'impost general indirecte."

Disposició addicional segona

Es modifica la lletra a) de l'apartat 2 de l'article 10 de la Llei 27/2008, del 20 de novembre, d'impostos especials que queda redactat de la forma següent:

“a) Qualsevol gravamen o tribut exigible per a la importació, amb excepció del mateix impost i de l'impost general indirecte.”

Disposició transitòria

Els impostos indirectes suportats per repercussió directa amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei que tinguin el caràcter de deduïbles en exercicis futurs d'acord amb la seva normativa poden ser deduïts de l'impost general indirecte en el termini i els requisits establerts en la normativa que deroga aquesta llei.

Disposició derogatòria

Queda derogada qualsevol disposició de rang igual o inferior que es contradigui amb el que estableix aquesta Llei.

En particular, a partir de la data d'entrada en vigor d'aquesta Llei, queden derogades les disposicions legals següents:

1. La Llei de l'impost de mercaderies indirecte (IMI), del 26 de juny de 1991.

2. La Llei del cànon sobre el consum d'electricitat i telèfon, del 5 d'abril de 1994.

3. La llei d'establiment de la taxa per raó del servei de fe pública notarial del 2 de maig del 2000.

4. La Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers, del 14 de maig del 2002.

5. La Llei 17/2004, del 3 de novembre, de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis empresarials i professionals.

6. La Llei 18/2004, del 3 de novembre, de l'impost indirecte sobre la producció interna.

7. La Llei 19/2004, del 3 de novembre, de l'impost indirecte sobre les activitats comercials.

Disposició final primera

La Llei de pressupost general pot actualitzar o adequar els tipus de gravamen establerts en aquesta Llei.

Disposició final segona

S'encomana el Govern la redacció i publicació de les disposicions i reglaments

necessaris per el desenvolupament i execució d'aquesta llei en el termini de tres mesos des de la seva publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Disposició final tercera

Els obligats tributaris podran fer consultes al Ministeri encarregat de les Finances sobre l'aplicació d'aquesta Llei. Les consultes han de ser contestades en un termini màxim de dos mesos a comptar des de la seva entrada al Ministeri. La resposta a la consulta serà vinculant per el Ministeri. En el cas de que el Ministeri no contesti en el termini indicat, s'aplicarà el criteri de silenci administratiu positiu.

Disposició final quarta

Es delega al Ministeri encarregat de les Finances la gestió i recaptació de l'impost que regula aquesta llei.

Disposició final cinquena

Aquesta Llei entra en vigor el dia 1 de gener de 2013.

Casa de la Vall, 21 de juny del 2012

Vicenç Mateu Zamora
Sindic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

François Hollande
Président de la
Republika Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra